LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBOS

KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS IŠVADA

DĖL SAVIVALDYBIŲ VALDOMŲ ĮMONIŲ KOLEGIALIŲ VALDYMO ORGANŲ SUDARYMO PROCESŲ

2026 m.

Turinys

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI....2

2. ĮŽANGA.... 5

3. KORUPCIJOS RIZIKOS SAVIVALDYBIŲ VALDOMŲ ĮMONIŲ KOLEGIALIŲ VALDYMO ORGANŲ SUDARYMO PROCESUOSE.... 9

3.1. Savivaldybių vidaus teisinis reglamentavimas suteikia itin plačią diskreciją merui formuoti „priklausomų“ narių, deleguojamų į kolegialius SVĮ organus atrankos komisijas, dėl ko galimos subjektyvių sprendimų rizikos (kita antikorupcinė pastaba). 14

3.2. Ne visais atvejais užtikrinamos nešališkos nepriklausomų ir valstybės tarnautojų („priklausomų“) kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus atrankos procedūros gali kelti rizikas dėl neskaidrių ir (ar) neobjektyvių sprendimų priėmimo kolegialių valdymo organų formavimo bei jų veiklos procesuose (kritinė antikorupcinė pastaba). 20

3.3. Kai kuriose savivaldybėse nėra aiškių ir konkrečiai apibrėžtų nepriklausomų kandidatų ir valstybės tarnautojų („priklausomų“ kandidatų), kandidatuojančių į SVĮ kolegialius valdymo organus reitingavimo ir jų konkursinės eilės sudarymo principų, savivaldybių vidaus teisės aktais neįtvirtinti konkretūs kandidatų įvertinimo mechanizmai (kritinė antikorupcinė pastaba). 24

3.4 SVĮ kolegialių valdymo organų narių ir SVĮ vadovų politiniai ryšiai su savivaldybių politine vadovybe gali neigiamai veikti SVĮ valdyseną bei kelia valdysenos politizavimo, nepriklausomumo formalizavimo ir piktnaudžiavimo rizikas (kritinė antikorupcinė pastaba).... 36

4. MOTYVUOTOS IŠVADOS (PASTABOS) IR PASIŪLYMAI 48

ANALIZUOTŲ TEISĖS AKTŲ IR DOKUMENTŲ SĄRAŠAS 53

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI

Korupcijos rizikos analizė savivaldybių[1] valdomų įmonių kolegialių valdymo organų sudarymo procesuose atliekama pirmą kartą, tačiau pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT) anksčiau yra atlikusi korupcijos rizikos analizes[2] savivaldybių įmonių valdymo srityje, bei buvo nustačiusi korupcijos rizikos veiksnių.

Korupcijos rizikos analizės išvadoje vertinta, ar savivaldybių numatytasis vidinis teisinis reglamentavimas yra pakankamas, išsamus ir aiškus, kad būtų užtikrintas skaidrus procedūrų, susijusių su savivaldybių valdomų įmonių (toliau – SVĮ) kolegialių valdymo organų sudarymu vykdymas ir nebūtų sudaromos prielaidos korupcijos rizikoms kilti, taip pat savivaldybių veikla vykdant minėtas procedūras ir tokių procedūrų vykdymo kontrolė.

Analizuotas laikotarpis: nuo 2020 m. sausio 1 d. iki 2025 m. liepos 1 d.[3]

Tikslas: antikorupciniu požiūriu įvertinti SVĮ kolegialių valdymo organų sudarymo procesus, nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas darbuotojams (valstybės) tarnautojams ar kitiems asmenims padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus, taip pat pateikti rekomendacinio pobūdžio pasiūlymus, kurie padėtų geriau valdyti nustatytus korupcijos rizikos veiksnius ir (ar) korupcijos riziką, siekiant minėtos veiklos srities ir (ar) procedūrų skaidrumo.

Uždaviniai:

1. Nustatyti teisinio reglamentavimo trūkumus, kurie sudaro prielaidas korupcijai pasireikšti.
2. Išanalizavus praktinį procedūrų vykdymą, nustatyti teisės aktų įgyvendinimo problemas, susijusias su korupcija.
3. Pasiūlyti korupcijos riziką ir (ar) jos veiksnius mažinančias priemones.

Objektas: savivaldybių veiklos procesai, susiję su SVĮ kolegialių valdymo organų sudarymu.

Subjektai: Alytaus miesto savivaldybė, Druskininkų savivaldybė, Kauno miesto savivaldybė, Klaipėdos miesto savivaldybė, Kretingos rajono savivaldybė, Panevėžio miesto

---

[1] Alytaus miesto savivaldybė, Druskininkų savivaldybė, Kauno miesto savivaldybė, Klaipėdos miesto savivaldybė, Kretingos rajono savivaldybė, Panevėžio miesto savivaldybė, Šalčininkų rajono savivaldybė, Šiaulių miesto savivaldybė, Trakų rajono savivaldybė, Vilniaus rajono savivaldybė, Birštono savivaldybė, Elektrėnų savivaldybė, Kazlų Rūdos savivaldybė, Lazdijų rajono savivaldybė, Plungės rajono savivaldybė, Rokiškio rajono savivaldybė.

[2] https://www.stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act815
https://www.stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act803
https://www.stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act890
https://www.stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act1095

[3] Analizuoti duomenys atnaujinti 2026 m. rugpjūčio 20 d.

savivaldybė, Šalčininkų rajono savivaldybė, Šiaulių miesto savivaldybė, Trakų rajono savivaldybė, Vilniaus rajono savivaldybė, Birštono savivaldybė, Elektrėnų savivaldybė, Kazlų Rūdos savivaldybė, Lazdijų rajono savivaldybė, Plungės rajono savivaldybė, Rokiškio rajono savivaldybė.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

1. Teisės aktų[4] ir dokumentų turinio analizė.

2. Interviu metodas (subjekto atstovams pateikti klausimai el. paštu[5], telefonu ar bendraujant susitikimų metu visą analizės atlikimo laikotarpį).

3. Prieinamos informacijos stebėjimas ir analizavimas (valstybės registrai, informacinės sistemos, viešai prieinama informacija, duomenų bazės ir pan.).

Atliekant korupcijos rizikos analizę nagrinėta ir (ar) vertinta:

1. Korupcijos rizikos analizės išvados priede Nr. 1 išvardyti teisės aktai, dokumentai ir kita informacija.

2. Subjektų interneto svetainėse skelbiama informacija, susijusi su analizuojamais veiklos procesais.

3. Subjektų raštu[6], elektroniniu paštu, telefonu ar bendraujant susitikimų metu pateikta informacija, susijusi su analizuojamais veiklos procesais.

4. Teisės aktų nuostatos, reglamentuojančios subjekto veiklos procesus, kuriuose atliekama korupcijos rizikos analizė.

5. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos turima ir (ar) pasiekiama informacija, susijusi su analizuojamais subjekto veiklos procesais.

6. Kita informacija, reikalinga korupcijos rizikos analizei atlikti.

Korupcijos rizikos analizės išvados, padarytos remiantis nurodytų dokumentų ir duomenų analize, vertinant:

1. Sociologinių tyrimų duomenis[7].

2. Darbuotojų savarankiškumą priimant sprendimus ir sprendimų priėmimo diskreciją.

3. Darbuotojų priežiūros ir kontrolės lygį.

4. Veiklos išorės ir (ar) vidaus audito informaciją.

5. Analizuojamose procedūrose dalyvaujančių įstaigų darbuotojų rotacijos lygį.

6. Atliekamos veiklos dokumentavimo reikalavimus.

---

[4] Vertinama atsižvelgiant į analizuojamu laikotarpiu galiojusias aktualias teisės aktų redakcijas.
[5] Informacija gauta el. paštu tomas.motieka@stt.lt
[6] Atsakymai į 2025-07-07 raštą reg. Nr. 4-01-6242.
[7] Sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2023/2024“ duomenys.

7. Analizuojamos veiklos, dokumentų viešumą ir prieinamumą visuomenei.

8. STT turimą (prieinamą) informaciją, susijusią su veiklos sritimis, kuriose atliekama korupcijos rizikos analizė.

Korupcijos rizikos analizės išvados padarytos remiantis nurodytų dokumentų ir duomenų analize. Jei prašomų pateikti dokumentų ar duomenų nebuvo pateikta, laikoma, kad jų nėra.

2. ĮŽANGA

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (toliau – VSĮĮ) 2 straipsnio 2 dalyje reglamentuota savivaldybės įmonės samprata, apibrėžianti, kad savivaldybės įmonė yra iš savivaldybės turto įsteigta arba įstatymų nustatyta tvarka savivaldybei perduota įmonė, kuri nuosavybės teise priklauso savivaldybei ir jai perduotą ir jos įgytą turtą valdo, naudoja bei juo disponuoja patikėjimo teise, o to paties įstatymo 2 straipsnio 3 dalyje numatytas ir pagrindinis tokios įmonės tikslas – teikti viešąsias paslaugas, gaminti produkciją ir vykdyti kitą veiklą siekiant tenkinti viešuosius interesus. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau – VSTVNDĮ) 2 straipsnio 6 dalis reglamentuoja, jog „*2. Savivaldybės valdoma įmonė – savivaldybės įmonė, veikianti pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą (toliau – Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas), taip pat savivaldybės valdoma bendrovė.*“ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – VSĮ) 3 straipsnio 19 dalyje taip pat apibrėžiama, jog „*19. Savivaldybės valdoma įmonė – savivaldybės įmonė, veikianti pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, taip pat akcinė bendrovė ir uždaroji akcinė bendrovė, kurių vienai ar kelioms savivaldybėms nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime.*“, o paties įstatymo 55 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „*1. Savivaldybė administruoja ir užtikrina viešųjų paslaugų teikimą gyventojams, nustatydama šių paslaugų teikimo būdą, taisykles ir režimą, steigdama biudžetines ir viešąsias įstaigas, savivaldybės įmones, akcines bendroves, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka parinkdama viešųjų paslaugų teikėjus ir įgyvendindama viešųjų paslaugų teikimo priežiūrą ir kontrolę.*“ Atkreiptinas dėmesys, kad nepriklausomai nuo savivaldybės valdomos įmonės (toliau – SVĮ) teisinės formos, jos pagrindiniu tikslu išlieka **viešųjų paslaugų teikimas** ir **viešųjų interesų tenkinimas**, tame tarpe vandentvarka, atliekų tvarkymas, viešasis transportas, šilumos tiekimas, miestų infrastruktūros priežiūra ir kitos visuomenei reikšmingos sritys, todėl jų valdysenos skaidrumas ir atskaitomybė yra svarbūs viešojo intereso apsaugai.

Pabrėžtina, kad vadovaujantis pirmiau įvardintomis VSĮ 55 straipsnio 1 dalies nuostatomis, būtent savivaldybėms, kaip SVĮ steigėjoms ir (ar) valdytojoms, tenka pareiga įgyvendinti SVĮ teikiamų viešųjų paslaugų priežiūrą ir kontrolę, o su SVĮ valdymu susiję sprendimai turi būti pagrįsti ir objektyvūs bei atliepti VSTVNDĮ 9 straipsnyje išdėstytus turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo principus ir VSĮ 4 straipsnyje išdėstytus vietos savivaldos principus, kaip tai yra reglamentuota Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse ir savivaldybių valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos

Respublikos Vyriausybės 2007 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 567 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. birželio 21 d. nutarimo Nr. 487 redakcija) „Dėl Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse ir savivaldybių valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse ir savivaldybių valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo tvarkos aprašas) 2 punkte.

Kaip ir minėta, priklausomai nuo SVĮ teisinės formos, SVĮ gali būti sudaromi kolegialūs valdymo organai, o tam tikrais atvejais tokie valdymo organai SVĮ yra privalomi. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo (toliau – ABĮ) 19 straipsnyje įtvirtinta, jog „<...>*Akcinėje bendrovėje turi būti sudaromas bent vienas kolegialus organas – stebėtojų taryba arba valdyba.*<...>“ Be kita ko, atitinkamų kolegialių valdymo organų sudarymą tam tikrose SVĮ numato ir Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse ir savivaldybių valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo tvarkos aprašas. Minėto aprašo 6 punkte numatyta: „*6. Priimdama sprendimus dėl savivaldybės valdomos įmonės kolegialių organų ir komitetų sudarymo, savivaldybės vykdomoji institucija užtikrina, kad:*

6.1. savivaldybės valdomose įmonėse, kurios pagal Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymą priskiriamos viešojo intereso įmonėms, privalomai būtų sudaromi šie kolegialūs organai:

6.1.1. savivaldybės įmonėse – valdyba;

6.1.2. savivaldybės valdomose bendrovėse – stebėtojų taryba arba valdyba, kuriai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymu, savivaldybės valdomos bendrovės įstatuose priskirtos priežiūros funkcijos; <...>“ Atkreiptinas dėmesys, kad minėti imperatyvai jokiu būdu nepanaikina ar apriboja įmonės savininko teisę ir galimybę sudaryti kolegialius valdymo organus ir kitose savivaldybės įmonėse, kaip jos apibrėžtos VSĮĮ, tuo labiau, kad minėto įstatymo 4 straipsnio 4 punkto 2 ir 5 dalys numato įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai tokią galimybę. Valdymo koordinavimo centro duomenimis[8], valstybėje veikia 216 SVĮ, iš kurių tik 43 SVĮ buvo sudaryti kolegialūs valdymo organai, o 2025 m. gruodžio 31 d. duomenimis, šių įmonių portfelio apskaitinė turto vertė siekė 4,303 milijardo eurų[9]. Pažymėtina, jog pastaraisiais metais tiek darbuotojų skaičius, tiek turto vertė nuosekliai auga, tad tema išlaiko savo aktualumą.

STT inicijuojamo sociologinio tyrimo – visuomenės apklausos „Lietuvos korupcijos žemėlapio“ 2023-2024 m. (toliau – LKŽ) duomenys atskleidžia, kad, gyventojų nuomone, SVĮ yra

[8] https://governance.lt/apie-imones/svi-sarasas/
[9] https://governance.lt/wp-content/uploads/2026/08/VKC-SVI-Metine-Ataskaita_2026.pdf

labai korumpuotos (29%) ir iš dalies korumpuotos (50%). Verslo įmonių vadovai minėtoje apklausoje nurodė, kad SVĮ yra labai korumpuotos (25%) ir iš dalies korumpuotos (55%). Tuo tarpu valstybės tarnautojų nuomone, SVĮ yra labai korumpuotos (31%) ir iš dalies korumpuotas (45%), o pastarasis vertinimas užima ketvirtąją vietą po politinių partijų, miestų ir rajonų savivaldybių bei Seimo.

Temos aktualumą pagrindžia ir tai, jog STT 2025 m. birželio 24 d. atlikus Viešosios įstaigos valdybos narių atrankos vykdymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. 537[10] (toliau – Valdybos narių atrankos aprašas) ir Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 631[11] (toliau – Kandidatų atrankos aprašas) antikorupcinį vertinimą[12] Nr. 4-01-5878 buvo nustatyta, kad kai kurios aukščiau minėtų teisės aktų nuostatos galimai neužtikrina jų tinkamo ir skaidraus taikymo praktikoje, todėl didėja korupcijos pasireiškimo tikimybė sudarant kolegialius valdymo organus, mažėja šių organų nepriklausomumas. Pažymime, kad 2025 m. spalio 10 d. Lietuvos Respublikos Seime registruotas Viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 15, 16, 17 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas[13] (reg. Nr. XVP-809), kuris iš esmės atliepia STT pateiktas pastabas, tačiau dėl Kandidatų atrankos aprašo tobulinimo KRA atlikimo metu jokie sprendimai priimti nebuvo ir STT toliau atlieka dėl aukščiau minėtų teisės aktų pateiktų pastabų įgyvendinimo stebėseną. Be kita ko, 2025 m. balandžio 14 atlikus Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo (toliau – Viešųjų įstaigų įstatymas) nuostatų, susijusių su valdybų sudarymu, antikorupcinį vertinimą[14], pateiktos kritinės antikorupcinės pastabos, nes nustatyta, jog:

- Viešųjų įstaigų įstatyme nedetalizuoti kolegialių organų steigimo ir atšaukimo pagrindai, kas sudaro sąlygas nepagrįstiems ir su geraja valdymo praktika nederantiems sprendimams priimti;

- valdybų sudarymo teisinis reglamentavimas neužkerta sąlygų jų narių interesų konfliktams;

- Viešųjų įstaigų įstatymas nenumato draudimo valdybos nariams būti politinių partijų nariais, tokiu būdu gali būti neužtikrinamas valdybos narių nepriklausomumas nuo politinės įtakos;

---

[10] https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/8656e8d1351611efb121d2fe3a0eff27

[11] https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f0173961199a11e5bfc0854048a4e288/asr

[12] https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/fd8aff7051b911f0a19dcea0bcc863ad?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=0a755a68-48b7-4799-9874-a2da3772d3b8

[13] https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/9881f0b0a59811f09f0b91920886a0ad?positionInSearchResults=4&searchModelUUID=6530ff31-a404-476d-b144-c99c2844d3fc

[14] 2025-04-14 antikorupcinio vertinimo išvada Nr. 4-01-3552 https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/369c8a21191d11f09cbcab0ff4d74843?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=a661b8fe-a698-4216-a2ff-f0532255886a

- su dalininku / savininku susiję valdybos nariai gali sudaryti kolegialaus organo daugumą, todėl jų priimami sprendimai gali nebūti visiškai nepriklausomi;

- teisinis reguliavimas nenumato ribojimo, kiek valdybos nario pareigų vienu metu gali eiti tiek nepriklausomas, tiek įstaigos dalininko ar savininko deleguotas valdybos narys.

Manytina, kad galiojantis teisinis reglamentavimas, nukreiptas tiek į viešųjų įstaigų, tiek į SVĮ kolegialių valdymo organų sudarymo procedūras, laikytinas ydingu, nes kolegialų valdymo organą gali sudaryti dauguma „priklausomų“ narių, tai neatitinka gerosios valdysenos ir EBPO rekomendacijų[15], kuriose pažymima, jog valdybos turi veikti kaip nepriklausomi mechanizmai, o jų sudėtis turėtų sudaryti sąlygas priimti objektyvius ir nepriklausomus sprendimus.

Atsižvelgiant į tai, kad pagrindinis SVĮ tikslas yra viešųjų poreikių tenkinimas, manytina, jog tik skaidriai valdoma ir tinkamai kontroliuojama SVĮ gali užtikrinti savalaikį, kokybišką ir konkurencingą viešųjų paslaugų teikimą.

[15] https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/valstybines-imones/ebpo/

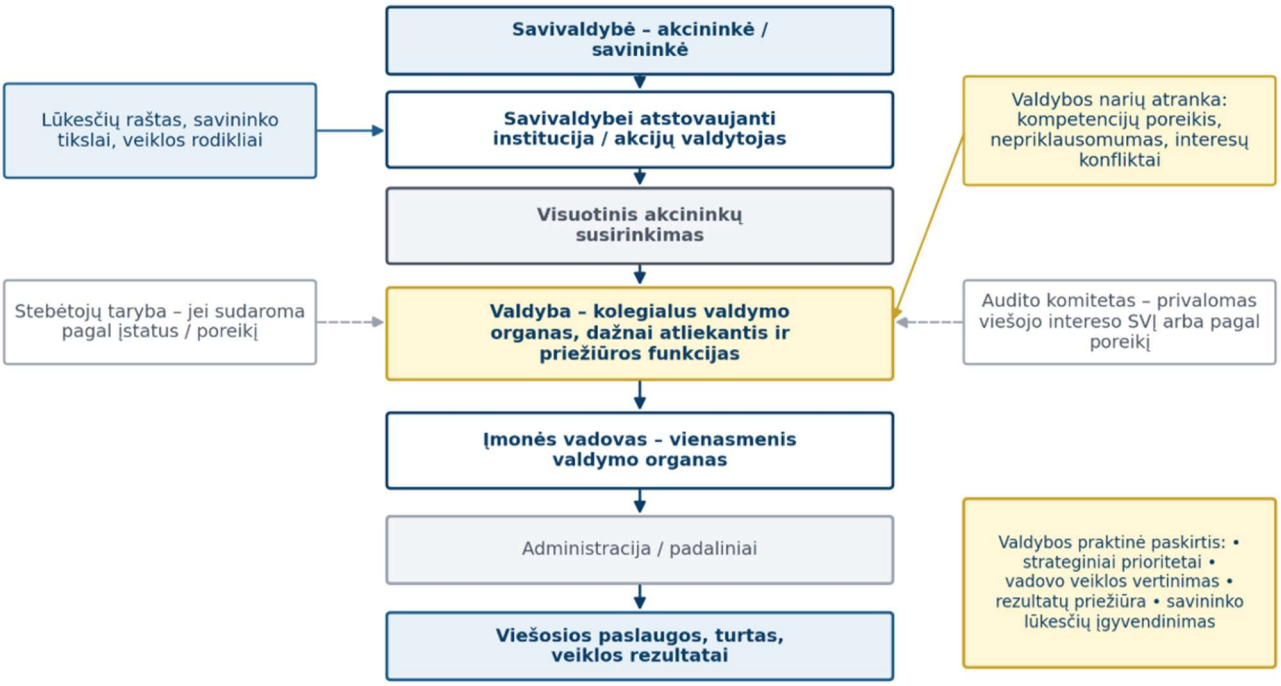
3. KORUPCIJOS RIZIKOS SAVIVALDYBIŲ VALDOMŲ ĮMONIŲ KOLEGIALIŲ VALDYMO ORGANŲ SUDARYMO PROCESUOSE

Kaip nurodoma VšĮ Valdymo koordinavimo centro interneto svetainėje[16], tinkamas valdybos atrankos procesas yra pirmas žingsnis siekiant užtikrinti, kad suformuota valdyba veiktų efektyviai ir skaidriai. Nors Kandidatų atrankos aprašas apibrėžia atrankos procedūras, tačiau vykdant atrankas tikslinga vadovautis ir šiais bendraisiais principais: tęstinumo, aiškių kvalifikacinių kriterijų, plačios paieškos, orientacijos į kandidatą, konfidencialumo, reguliarios komunikacijos, struktūruotos patikros bei rezultatų viešumo, nes tik laikantis visų aukščiau nurodytų principų galima skaidri ir efektyvi valdybos narių atranka. Atsižvelgiant į tai, kad tiek VVĮ, tiek SVĮ savo tikslų prasme siekia teikti viešąsias paslaugas, gaminti produkciją ir vykdyti kitą veiklą siekiant tenkinti viešuosius interesus, tie patys principai turėtų būti taikomi ir SVĮ.

Tinkamai sudaryti kolegialūs valdymo organai gali būti laikytini priemone, padedančia riboti tiesioginę politinę įtaką įmonių veiklai, pritraukti nepriklausomas ir specializuotas kompetencijas bei užtikrinti didesnę įmonių atskaitomybę savivaldybei ir visuomenei. Vis dėlto šie tikslai pasiekiami tik tuo atveju, kai valdybos formuojamos skaidriai, pagal aiškius kompetencijų poreikius, užtikrinant narių nepriklausomumą, interesų konfliktų valdymą ir realų valdybos įgalinimą. Antikorupcine prasme jų paskirtis – sukurti profesionalų, depolitizuotą, kompetentingą ir atskaitingą sprendimų priėmimo bei priežiūros mechanizmą. Savivaldybių valdomų įmonių valdybos sudaromos siekiant sustiprinti šių įmonių valdyseną, užtikrinti profesionalų ir kolegialų svarbiausių sprendimų priėmimą, strategijos formavimą ir jos įgyvendinimo priežiūrą, įmonės vadovo veiklos kontrolę, veiklos rezultatų stebėseną, efektyvesnį savivaldybės turto valdymą ir sprendimų skaidrumą. Dėl to nepriklausomos ir efektyviai veikiančios valdybos yra itin reikšmingos siekiant, kad minėtos įmonės būtų valdomos skaidriai ir efektyviai, o jų veikla būtų orientuota į viešąjį interesą, o ne į siaurus politinius tikslus. Nepriklausomai veikiančios valdybos turėtų mažinti politinę įtaką, didinti veiklos atskaitomybę, gerinti įmonių rezultatus. Efektyviai veikianti SVĮ valdyba turėtų siekti esminių įmonei iškeltų tikslų įgyvendinimo įgalinant įmonės strateginį valdymą, vienasmenių įmonės valdymo organų veiklos priežiūrą, rizikų valdymą bei gerosios valdysenos principų diegimą.

Tipinė SVĮ valdymo struktūros schema pateikiama žemiau:

[16] Prieiga internete https://governance.lt/naudinga-informacija/ ; toliau parengta pagal https://governance.lt/wp-content/uploads/2024/10/KO_atrankos_vykdymo_gaires_2023_11.pdf

SVĮ kolegialius valdymo organus sudaro nepriklausomi ir „priklausomi“ (įmonės savininko deleguojami) valstybės tarnautojai, darbuotojai ar jų atstovai.

Kaip yra apibrėžta Kandidatų atrankos aprašo 2.9. papunktyje, kolegialaus organo *nepriklausomas narys* – asmuo, atitinkantis visus VSTVNDĮ 23[1] straipsnio 5, 6 ir 7 dalyse nurodytus bendruosius, specialiuosius ir nepriklausomumo reikalavimus[17] ir Kandidatų atrankos apraše

[17] 5. Kandidatas į valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės ir valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės dukterinės bendrovės kolegialaus organo narius ir kolegialaus organo narys turi atitikti šiuos bendruosius reikalavimus:
1) turi turėti aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą išsilavinimą;
2) turi būti nepriekaištingos reputacijos. <...>;
3) turi būti nesusijęs su kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis ryšiais, dėl kurių einant kolegialaus organo nario pareigas kiltų interesų konfliktas;
4) jam neturi būti atimta ar apribota teisė eiti atitinkamas pareigas, į kurias pretenduojama, ar atlikti toms pareigoms priskirtas funkcijas;
5) per pastaruosius 5 metus neturi būti atšauktas iš juridinio asmens vienasmenio ar kolegialaus organo dėl netinkamo pareigų atlikimo;
6) negali būti ministerijoje, Vyriausybės įstaigoje ar įstaigoje prie ministerijos einantis pareigas karjeros valstybės tarnautojas, kuriam pavestos su valstybės politikos formavimu toje ūkio sektoriaus šakoje, kurioje veikia įmonė, į kurios kolegialų organą kandidatuoja, susijusios funkcijos;
7) negali būti įstatymų nustatyta tvarka išrinktas ar paskirtas valstybės politiku ir politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautoju;
8) jeigu jis yra valstybės tarnautojas, jis negali būti iš viso daugiau kaip 2 kolegialių organų, sudarytų valstybės ir savivaldybės valdomose įmonėse, narys.
6. Specialiuosius reikalavimus valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės ir valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės dukterinės bendrovės kolegialaus organo nariui savo sprendimu nustato atranką inicijuojantis subjektas.
7. Kandidatas į valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės ir valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės dukterinės bendrovės kolegialaus organo nepriklausomus narius ir kolegialaus organo nepriklausomas narys turi atitikti šiuos nepriklausomumo reikalavimus:

nustatyta tvarka valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu išrinktas kolegialaus organo nariu arba kitas fizinis asmuo, kaip jis suprantamas VSĮĮ 10 straipsnio 2 dalies 2 punkte, Kandidatų atrankos apraše nustatyta tvarka valstybei ar savivaldybei atstovaujančios institucijos paskirtas valstybės arba savivaldybės įmonės valdybos nariu.

Nepriklausomų valdybos narių atrankos procesą sąlyginai galima suskirstyti į septynis etapus:

1) ne trumpiau kaip vienus metus neturi būti bendrovės, į kurios kolegialų organą pretenduoja, jos dukterinės arba patronuojančios bendrovės ir su jomis susijusio juridinio asmens, kurio dalyvės yra šiame punkte nurodytos bendrovės (toliau – susijęs juridinis asmuo), atranką inicijuojančio subjekto ar jam pavaldaus juridinio asmens valstybės tarnautojas ar darbuotojas;
2) ne trumpiau kaip vienus metus neturi būti bendrovės, į kurios kolegialų organą pretenduoja, vadovu, kito kolegialaus organo nariu, darbuotoju ar akcininku, šios bendrovės dukterinės arba patronuojančios bendrovės ar susijusio juridinio asmens vadovu, kolegialaus organo nariu, darbuotoju ar akcininku;
3) neturi būti bendrovės, į kurios kolegialų organą pretenduoja, jos dukterinės arba patronuojančios bendrovės ar susijusio juridinio asmens akcininko, kuriam priklauso daugiau kaip 1/5 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų, vadovo ar kolegialių organų narių artimas asmuo – sutuoktinis, sugyventinis, partneris, kai partnerystė įregistruota įstatymų nustatyta tvarka, taip pat jų tėvas (įtėvis), motina (įmotė), vaikas (įvaikis), brolis (įbrolis), sesuo (įseserė), senelis (-ė), vaikaitis (-ė) ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai ar partneriai;
4) neturėti reikšmingų verslo ryšių su bendrove, į kurios kolegialų organą pretenduoja, jos dukterine arba patronuojančia bendrove ar su susijusiu juridiniu asmeniu nei tiesiogiai, nei kaip turinčio tokių ryšių juridinio asmens dalyvis, kolegialaus organo narys ar vadovas. <...>;
5) paskutinius 2 metus neturi būti audito įmonės, kuri atlieka ar atliko tos bendrovės, į kurios kolegialų organą pretenduoja, jos dukterinės arba patronuojančios bendrovės ar susijusio juridinio asmens auditą, partneris, dalyvis, vadovas, kolegialaus organo narys arba darbuotojas;
6) neturi būti bendrovės, į kurios kolegialų organą pretenduoja, jos dukterinės arba patronuojančios bendrovės, kolegialaus organo narys ilgiau kaip 10 metų. Šis laikotarpis apskaičiuojamas prie būsimo kolegialaus organo nario pareigų ėjimo laikotarpio, kuriam kandidatas būtų skiriamas, pridedant praėjusius tos pačios įmonės kolegialaus organo nario pareigų ėjimo laikotarpius, tarp kurių yra ne ilgesnis kaip vienų metų laiko tarpas;
7) neturi būti iš viso daugiau kaip 3 kolegialių organų, sudarytų valstybės ir savivaldybės valdomose įmonėse, narys.

VSTVNDĮ 23[1] straipsnio 1 dalies 1 punkte bei VSĮĮ 10 straipsnio 2 dalies 1 punkte numatyta, kad į kolegialų valdymo organą turi būti skiriami ir valstybės tarnautojai – „priklausomi“ valdybų nariai, kuriems, atsižvelgiant į pirmiau nurodytų straipsnių nuostatas, netaikomi nepriklausomumo reikalavimai.

Valstybės tarnautojų (arba „priklausomų“) valdybos narių atrankos procesai tik iš dalies reglamentuoti Kandidatų atrankos aprašo nuostatomis, o taikomas procedūras turi apsibrėžti pats atranką inicijuojantis subjektas, rengdamas parinkimo procedūrų gaires, tačiau vykdant „priklausomų“ narių atrankos procedūras, taip pat turi būti vadovaujamasi atitinkamais principais, tokiais kaip veiklos tęstinumo, kompetencijų, interesų konfliktų valdymo bei įsitraukimo. Kaip rekomenduoja VšĮ Valdymo koordinavimo centras, siekiant skaidrumo ir procedūrų aiškumo, atranką inicijuojantis subjektas, rengdamas savo parinkimo procedūrų gaires, turėtų vadovautis Kandidatų atrankos apraše išdėstytomis nepriklausomų narių atrankos nuostatomis ir jų struktūra. Atranką inicijuojančio subjekto parinkimo procedūrų gairėse turėtų būti numatyta paraiškos dokumentų apimtis ir jų gavimo būdai, atrankų skelbimo turinys, sprendimus priimantys asmenys, kandidatų vertinimo procedūros, galutinio sprendimo priėmimo aplinkybės.

„Priklausomų“ valdybos narių atrankos procesą sąlyginai galima suskirstyti į penkis esminius etapus:

Toliau lentelėje pateiktas nepriklausomų ir „priklausomų“ valdybos narių atrankų procedūrų palyginimas:

Nepriklausomų valdybos narių atranka	Priklausomų valdybos narių atranka
ATRANKOS PLANAVIMAS • Atranka planuojama iš anksto, įvertinant, kad procedūros gali trukti apie 4-6 mėn. • Įvertinamas valdybos veiklos tęstinumas ir galimybė daliai narių tęsti darbą naujoje kadencijoje.	**ATRANKOS PLANAVIMAS** • Teisės aktuose nedetalizuotas, tačiau svarbus tinkamam proceso valdymui. • Ypač aktualus artėjant valdybos kadencijos pabaigai.
Nėra[18]	**KRITERIJŲ KANDIDATAMS FORMAVIMAS** • Atranką inicijuojantis subjektas informuoja SVĮ ir VšĮ Valdymo koordinavimo centrą (toliau – VKC) apie planuojamą atranką.

[18] Reikalavimų kandidatams formavimas vykdomas pasiruošimo atrankai proceso metu. Taip pat, Kandidatų atrankos aprašo 25 punktas numato: „25. Atranką inicijuojantis subjektas apie inicijuojamą atranką informuoja įmonę, Valdymo koordinavimo centrą ir atrankos agentūrą ir nurodo jiems 10 darbo dienų terminą, per kurį atranką inicijuojančiam subjektui turi būti pateikti pasiūlymai dėl kompetencijos sričių, kurių specialistai geriausiai galėtų prisidėti prie įmonės strateginių tikslų įgyvendinimo, specialiųjų reikalavimų kandidatams nustatymo ir skelbime apie atranką nurodytinų duomenų. Prireikus atranką inicijuojantis subjektas inicijuoja šiame Aprašo punkte nurodytų subjektų atstovų pasitarimą dėl tinkamiausių reikalavimų kandidatams nustatymo.“

Nepriklausomų valdybos narių atranka	Priklausomų valdybos narių atranka
	• SVĮ ir VKC pagal kompetenciją teikia nuomonę (siūlymus) dėl kvalifikacinių reikalavimų.
ATRANKOS AGENTŪROS PASLAUGŲ ĮSIGIJIMAS • Atrankos agentūros dalyvavimas yra privalomas. • Tikslinga rinktis agentūrą, turinčią aukščiausių vadovų paieškos patirties.	**Nėra**
PASIRUOŠIMAS ATRANKAI • Identifikuojamas visos valdybos kompetencijų poreikis. • Kandidatų reikalavimai siejami su SVĮ veiklos specifika ir strateginiais tikslais. • Parengiamas atrankos skelbimas, prireikus papildomas kandidatams naudinga informacija.	**KANDIDATŲ PARAIŠKŲ SURINKIMAS** • Viešinamas atrankos skelbimas. • Surenkami kandidatų pateikti dokumentai ir paraiškos.
PIRMINĖS ATRANKOS PROCEDŪROS • Kandidatų paieška vykdoma pasyviu kanalu ir aktyvia paieška. • Atrankos agentūra atlieka pirminį kandidatų patikrinimą. • Įvertinama kandidatų atitiktis kriterijams ir parengiama susisteminta informacija komisijai.	**Nėra**
ATRANKOS KOMISIJOS DARBAS • Komisija sudaroma iki duomenų apie kandidatus pateikimo. • Pirmame posėdyje sudaromas trumpasis kandidatų sąrašas, sprendžiami organizaciniai ir nešališkumo klausimai. • Interviu metu vertinama motyvacija, kompetencijos, interesų konfliktai, vadybinė patirtis, įsitraukimo galimybės ir tinkamumas valdybai. • Laimėtojai nustatomi balsų dauguma; gali būti konstatuota, kad tinkamo kandidato nėra. • Kandidatai informuojami apie su jais susijusius komisijos sprendimus.	**KANDIDATŲ VERTINIMAS** • Vertinimą turėtų atlikti kandidatų atitiktį vertinantis organas, paprastai - atrankos komisija. • Komisijoje turėtų būti narių, suprantančių SVĮ veiklą ir kolegialių organų paskirtį. • Vertinimas vykdomas pagal savivaldybės vidaus reglamentavimą.
GALUTINĖ PATIKRA IR NOMINAVIMAS • Atranką inicijuojantis subjektas perima procedūras po komisijos sprendimo. • Iš laimėtojo gaunami dokumentų originalai ir, jei reikia, papildomi kvalifikaciją pagrindžiantys dokumentai. • Atliekama tarnybų patikra, nes ji gali atskleisti komisijai ar agentūrai neprieinamą informaciją. • Priėmus galutinį sprendimą informuojamas kandidatas; prireikus procedūros kartojamos antros vietos laimėtojui.	**LAIMĖTOJO NOMINAVIMAS** • Procedūra baigiama kandidatą skiriant arba balsuojant dėl jo akcininkų susirinkime. • Atrankos rezultatai turėtų būti paskelbti SVĮ interneto svetainėje.
REZULTATŲ VIEŠINIMAS • Informacija viešinama bent SVĮ ir atranką inicijavusio subjekto svetainėse. • Skelbiami išrinkti (paskirti) nariai, jų pareigos, esminės kompetencijos ir nepriklausomumas. • Nurodoma kadencijos pradžia ir trukmė, kandidatų skaičius, atrankos agentūra ir valdybos sudėtis.	**Nėra**

Pastebėtina, kad SVĮ kolegialių valdymo organų narių (tiek „priklausomų“, tiek nepriklausomų) veikla nėra neatlygintina. Aptariant atlygio už darbą SVĮ kolegialių valdymo organų nariams skyrimą, paminėtina, kad vadovaujantis Atlygio valstybės valdomų įmonių ir savivaldybių valdomų įmonių kolegialių organų nariams mokėjimo tvarkos aprašo[19] 5 punkto nuostatomis, sprendimą dėl SVĮ valdybos narių atlygio mokėjimo ir dydžio nustatymo priima įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija. Taip pat minėto aprašo 8 punkte reglamentuoti galimi

[19] Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. spalio 14 d. nutarimu Nr. 1092 „Dėl atlygio valstybės valdomų įmonių ir savivaldybių valdomų įmonių kolegialių organų nariams mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Taip pat, reglamentuoja ABĮ 28 straipsnio 1 dalies 14 punktas ir to paties įstatymo 37^3 straipsnis.

maksimalūs, o kai kuriais atvejais ir minimalūs, kolegialių valdymo organų narių atlygio intervalai, susieti su SVĮ vadovo vidutinio mėnesio darbo užmokesčio dydžiu. Pavyzdžiui, nustatyta, jog kolegialaus organo nepriklausomo nario mėnesinio atlygio už veiklą dydis yra ne mažesnis kaip 1/4 bendrovės vadovo vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio ir ne didesnis kaip bendrovės vadovo vidutinis mėnesinis darbo užmokestis. Tuo tarpu valstybės tarnautojo, einančio SVĮ kolegialaus organo nario pareigas – ne mažesnis kaip 1/8 ir ne didesnis kaip 1/4 bendrovės vadovo vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio.

3.1. Savivaldybių vidaus teisinis reglamentavimas suteikia itin plačią diskreciją merui formuoti „priklausomų“ narių, deleguojamų į kolegialius SVĮ organus atrankos komisijas, dėl ko galimos subjektyvių sprendimų rizikos (kita antikorupcinė pastaba).

KRA atlikimo metu subjektai nurodė, kad vykdydami SVĮ kolegialių valdymo organų sudarymo procedūras, vadovaujasi, be kita ko, ir Kandidatų atrankos aprašo nuostatomis, reglamentuojančiomis kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus atrankos komisijos sudarymą. Svarbu paminėti, kad minėto aprašo 4.5. papunktyje numatyta, jog Valstybei ar savivaldybei atstovaujanti institucija *„4.5. patvirtina valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, kurie skiriami į valstybės ar savivaldybės įmonės valdybos narius arba už kuriuos siūloma balsuoti renkant valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gaires.“* KRA atlikimo metu, susipažinus su subjektų pateiktais vidaus teisės aktais, įgyvendinančiais pirmiau minėto aprašo 4.5. papunkčio nuostatų įgyvendinimą, pastebėtina, jog tam tikrais atvejais atrankos komisijų sudarymo procedūros konkrečiuose subjektuose, STT nuomone, gali būti vertinamos kaip rizikingos korupciniu požiūriu:

Alytaus miesto savivaldybė

Alytaus miesto savivaldybės administracija STT informavo, kad vykdydami SVĮ kolegialių valdymo organų sudarymo procedūras, vadovaujasi, be kita ko, Valstybės tarnautojo, skiriamo Alytaus miesto savivaldybės bendrovės valdybos nariu, parinkimo procedūrų gairėmis[20]. Šių gairių 11 punktas numato, jog „*11.* ***Meras*** *ne mažiau kaip iš 3 narių sudaro atrankos komisiją (toliau – komisija),* ***paskiria komisijos pirmininką ir jį pavaduojantį asmenį*** *bei sekretorių.*“ Tokia minėto punkto formuluotė, STT nuomone, laikytina ydinga antikorupciniu požiūriu, nes atrankos komisijos

[20] Patvirtinta Alytaus miesto savivaldybės mero 2024 m. gegužės 2 d. potvarkiu Nr. MP1-89-(4.1) „Dėl valstybės tarnautojo, skiriamo Alytaus miesto savivaldybės bendrovės valdybos nariu, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“.

sudarymas visa apimtimi paliekamas mero diskrecijai. Toks reguliavimas sudaro prielaidas situacijai, kai komisijos sudėtis priklauso nuo vieno sprendimą priimančio subjekto valios, o tai gali turėti įtakos komisijos priimamų sprendimų objektyvumui. Kadangi meras priima ir galutinį sprendimą dėl asmens paskyrimo į SVĮ kolegialų valdymo organą, mero įtaka gali apimti tiek atrankos komisijos sudarymo, tiek galutinio kandidato parinkimo etapus. Dėl to didėja subjektyvių sprendimų, kandidatų protegavimo, politinio ar asmeninio palankumo principu grindžiamo vertinimo ir atrankos proceso objektyvumo mažėjimo rizika, o atrankos komisijos vaidmuo gali tapti labiau formalus nei realiai užtikrinantis savarankišką ir nešališką kandidatų įvertinimą.

Lazdijų rajono savivaldybė

Lazdijų rajono savivaldybės administracija nurodė, jog vykdant SVĮ kolegialių valdymo organų sudarymo procedūras, vadovaujasi, be kita ko, ir savivaldybės mero potvarkiais patvirtintais savivaldybės vidaus teisės aktais, reglamentuojančiais tam tikras nepriklausomų bei savivaldybės deleguojamų („priklausomų“) SVĮ kolegialių valdymo organų narių atrankos procedūras. Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairių[21] 11 punkte numatyta, kad: „*11. Lazdijų rajono savivaldybės* ***meras*** *iš ne mažiau kaip 3 valstybės tarnautojų ar darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, sudaro komisiją,* ***paskiria komisijos pirmininką ir jį pavaduojantį asmenį*** *bei komisijos pakaitinius narius bei asmenį, vykdantį komisijos sekretoriaus funkcijas.*<...>“ Esantis reglamentavimas, kuomet savivaldybės meras savo nuožiūra pasirenka kandidatus į atrankos komisiją, pats juos patvirtina bei paskiria komisijos pirmininką, antikorupciniu požiūriu laikytinas ydingu, nes šiuo teisės aktu merui suteikiamos plačios sprendimų priėmimo diskrecijos teisės narių ir pirmininko skyrimo klausimu[22]. Paminėtina, jog esant tokiam teisiniam reglamentavimui yra aktualios pirmiau įvardintos rizikos dėl neigiamos įtakos komisijos priimamų sprendimų objektyvumui.

[21] Patvirtinta Lazdijų rajono savivaldybės mero 2023 m. rugsėjo 21 d. potvarkiu Nr. 7V-221 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“.

[22] Lazdijų rajono savivaldybės mero 2023 m. spalio 30 d. potvarkiu Nr. 7V-289 sudarytoje komisijoje yra tiesioginio pavaldumo santykiais susijusių valstybės tarnautojų (skyriaus vedėjas ir to paties skyriaus specialistas); 2025 m. gegužės 23 d. potvarkiu Nr. 7V-141 sudarytos atrankos komisijos.

Kauno miesto savivaldybė

Kauno miesto savivaldybės administracija informavo, kad parenkant valstybės tarnautoją ir (ar) kitą pasirenkamą asmenį („priklausomą“ kandidatą) į Kauno miesto SVĮ kolegialų valdymo organą, vadovaujamasi Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų į Kauno miesto savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą parinkimo procedūrų gairėmis[23]. Pagal minėtų gairių nuostatas, kandidatų parinkimo procedūrą inicijuoja Kauno miesto savivaldybės meras, o už parinkimo procedūrų organizavimą ir procesų valdymą yra atsakingi Savivaldybės administracijos darbuotojai, kurių specialioji veiklos sritis – įmonių, akcinių bendrovių ir uždarųjų akcinių bendrovių, kurių savininkė ar akcininkė yra Savivaldybė, valdymas (toliau – organizatorius). Organizatorius, nustatytais terminais įvertinęs kandidatų atitiktį bendriesiems, specialiesiems bei VSTVNDĮ 23[1] straipsnyje nurodytiems reikalavimams, pateikia apibendrintą informaciją Savivaldybės merui. Šių gairių 12 punktas reglamentuoja: „*12. Savivaldybės **meras**, gavęs Organizatoriaus apibendrintą informaciją, esant poreikiui, prieš priimdamas sprendimą dėl kandidato parinkimo, **gali sudaryti kandidatų parinkimo komisiją** (toliau – Komisija). <...>*“. Taip pat tų pačių gairių 20 punkto 20.3. papunktis numato, jog „*20. Kandidato parinkimo procedūra laikoma neįvykusia ir **gali būti inicijuojama iš naujo**, jeigu: <...> 20.3. Savivaldybės **meras neparenka nė vieno kandidato** iš pateikusiųjų paraiškas;*“.

Pavyzdžiui[24], Kauno miesto savivaldybės administracija, KRA išvados projekto rengimo metu, informavo, kad 2020 m. sausio mėn. atsistatydinus vienam SVĮ UAB „Kauno autobusai“ „priklausomam“ valdybos nariui – valstybės tarnautojui, Kauno miesto savivaldybės administracijos direktorius, vadovaudamasis tuo metu galiojančio Kandidatų atrankos aprašo nuostatomis, priėmė sprendimą į šią vietą paskirti kitą valdybos narį – valstybės tarnautoją, atitinkantį aukščiau minėtų teisės aktų reikalavimus. Kitu atveju, 2023 m. vasario pabaigoje Kauno miesto savivaldybės

[23] Patvirtinta Kauno miesto savivaldybės mero 2023 m. balandžio 20 d. potvarkiu Nr. M-84 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų į Kauno miesto savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“.

[24] Atkreiptinas dėmesys, kad iki 2023 metų balandžio 1 dienos galiojusio Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatos 3 straipsnio 3 dalies 2 punktas numatė, jog savivaldybės vykdomoji institucija (vykdomosios institucijos) – savivaldybės administracijos direktorius, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas (pavaduotojai) (kai ši (šios) pareigybė (pareigybės) steigiama (steigiamos) ir kai šiai (šioms) pareigybei (pareigybėms) suteikiami vykdomosios institucijos įgaliojimai), turintys viešojo administravimo teises ir pareigas. Pasikeitus teisiniam reguliavimui ir įsigaliojus naujos redakcijos Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymui, pasikeitė ir atitinkama nuostata apibrėžianti savivaldybės institucijas. Nuo 2023 metų balandžio 1 dienos minėto įstatymo 3 straipsnio 10 dalies 2 punktas numato, jog savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės meras, o to paties straipsnio 3 dalyje numatyta, jog „Meras – savivaldybės vykdomoji institucija (savivaldybės vadovas), turinti savivaldybės valdžios ir viešojo administravimo įgaliojimus, atsakinga už įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir savivaldybės tarybos sprendimų tiesioginį įgyvendinimą.“ Taigi, nors pasikeitus Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymui, pakito ir su SVĮ kolegialių valdymo organų narių atrankos procesais susiję subjektai, tai iš esmės, pačių SVĮ kolegialaus valdymo organo narių atrankos ir šių organų sudarymo procesų ir su tuo susijusio teisinio reguliavimo neįtakojo.

administracijos direktorius, vadovaudamasis Valstybės tarnautojų ir kitų Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pasirenkamų asmenų į Kauno miesto savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą parinkimo procedūrų gairėmis[25] ir aukščiau minėto Kandidatų atrankos aprašo tuo metu galiojusios redakcijos nuostatomis, paskelbė valstybės tarnautojų atrankas („priklausomo“ valdybos nario) į konkrečių SVĮ valdybas. Atrankas vykdė Valstybės tarnautojų ir kitų Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pasirenkamų asmenų į Kauno miesto savivaldybės valdomų bendrovių visuotinių akcininkų susirinkimų renkamus kolegialius organus atrankos komisija, sudaryta 2023 m. vasario 10 d. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A-521. Atsižvelgiant į tai, kad nors reglamentavimas keitėsi, tačiau principinės nuostatos, išskyrus sprendimus priimančius asmenis, lyginant su prieš tai galiojusiu reglamentavimu nepakito, rodo, kad esantis aktualus savivaldybės teisinis reguliavimas, kuomet sudaromos sąlygos išskirtine savivaldybės mero diskrecija priimti vienasmenius sprendimus dėl komisijos sudarymo (nesudarymo) ir kandidatų tinkamumo kolegialaus valdymo organo nario pozicijai užimti ir (ar) galimybės vienasmeniškai atmesti visus kandidatus, antikorupciniu požiūriu laikytinas ydingu, nes sudaro galimybes priimti neobjektyvius sprendimus.

Druskininkų savivaldybė

Druskininkų savivaldybės administracija informavo, jog vykdant deleguotinų kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus atranką, be kita ko, vadovaujamasi Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, kurie skiriami į Druskininkų savivaldybės įmonės valdybos narius arba už kuriuos siūloma balsuoti renkant Druskininkų savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairėmis[26]. Šių gairių 14 punkte numatyta, jog: „*14. Savivaldybės **meras**, gavęs Organizatoriaus apibendrintą informaciją[27], **potvarkį skirti parinktą kandidatą valdybos nariu** arba siūlyti už jį balsuoti visuotiniame akcininkų susirinkime **gali priimti iš karto arba, esant poreikiui**, prieš priimdamas įsakymą **sudaryti kandidatų parinkimo komisiją** (toliau – Komisija), kuri teikia siūlymus Savivaldybės merui dėl kandidato skyrimo valdybos nariu arba siūlymo už jį balsuoti visuotiniame akcininkų susirinkime.*“ Druskininkų savivaldybės administracija, KRA išvados projekto rengimo metu informavo, kad vykdant valstybės tarnautojų ir

[25] Patvirtinta Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2022-12-22 įsakymus Nr. A-4846.
[26] Patvirtinta Druskininkų savivaldybės mero 2023 m. spalio 3 d. potvarkiu Nr. M3-201 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, kurie skiriami į Druskininkų savivaldybės įmonės valdybos narius arba už kuriuos siūloma balsuoti renkant Druskininkų savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“.
[27] Informacija apie kandidatų atitiktį VSTVNDĮ 23^1 straipsnyje numatytiems reikalavimams.

kitų pasirenkamų asmenų į SVĮ kolegialų organą parinkimo atrankos procedūras, kandidatų parinkimo komisijos nebuvo sudaromos, o valstybės tarnautojai („priklausomi“ kandidatai) į SVĮ valdybas paskiriami mero potvarkiu. Esantis reglamentavimas antikorupciniu požiūriu laikytinas ydingu dėl įtvirtintos išskirtinės savivaldybės mero teisės vienasmeniškai paskirti kandidatą į SVĮ kolegialų organą gavus tik formalų jo atitikties VSTVNDĮ 23[1] straipsnyje numatytiems reikalavimams vertinimą. Taip pat nėra aišku, kokie kriterijai lemtų poreikį sudaryti kandidatų parinkimo komisiją. Tai kelia subjektyvių sprendimų riziką, kuomet sprendimas gali būti priimamas vienasmeniškai, vengiant sudaryti kandidatų atrankos komisijas bei remiantis subjektyviu kandidatų vertinimu ar vadovaujantis politiniais ar asmeniniais interesais.

Rokiškio rajono savivaldybė[28]

Rokiškio rajono savivaldybės administracija informavo, kad formuojant SVĮ kolegialius valdymo organus, vadovaujasi Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairėmis[29]. Šių gairių 11 punkte numatyta, jog: „*11. Rokiškio rajono savivaldybės* ***meras iš ne mažiau kaip 3 valstybės tarnautojų ar darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, sudaro komisiją, paskiria komisijos pirmininką ir jį pavaduojantį asmenį*** *bei komisijos pakaitinius narius bei asmenį, vykdantį komisijos sekretoriaus funkcijas. <...>*“ Tų pačių gairių 15 punktas reglamentuoja, kad: „*15. Komisijos posėdis vyksta, jeigu jame* ***dalyvauja daugiau kaip pusė*** *komisijos narių.*“, o 17 punkte įtvirtinta: „*17. Komisijos sprendimai priimami komisijos narių atviru balsavimu, kai už sprendimą* ***balsuoja daugiau kaip pusė komisijos posėdyje dalyvaujančių narių****. Jeigu komisijos nariams balsuojant komisijos narių* ***balsai pasiskirsto po lygiai, lemiamas yra komisijos posėdžiui pirmininkaujančio asmens balsas****.*“ Esantis savivaldybės vidaus teisinis reglamentavimas, STT nuomone, laikytinas ydingu antikorupciniu požiūriu, nes suteikia merui plačią diskreciją skirti ne tik komisijos pirmininką, bet ir jį pavaduojantį asmenį, o tai gali įtakoti komisijos priimamų sprendimų

[28] KRA išvados projekto derinimo metu Rokiškio rajono savivaldybė informavo, jog nuo 2025 m. rugpjūčio 12 d. visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu AB „Rokiškio komunalininkas“ valdyba buvo atšaukta, o bendrovė pertvarkyta į UAB „Rokiškio komunalininkas“. Atsižvelgiant į tai, jog KRA projekto derinimo metu Rokiškio rajono savivaldybės SVĮ kolegialūs valdymo organai nesudaromi, pasiūlymai Rokiškio rajono savivaldybei neteikiami.

[29] Patvirtinta Rokiškio rajono savivaldybės mero 2024 m. balandžio 30 d. potvarkiu Nr. MV-231 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“.

objektyvumą. Pažymėtina, kad minėtos pastabos taikytinos ir iki 2024 m. balandžio 30 d. galiojusiam Rokiškio savivaldybės vidaus teisiniam reglamentavimui[30].

PASTABA:

Savivaldybių vidaus teisinis reglamentavimas tam tikrais atvejais suteikia merui itin plačią diskreciją formuojant „priklausomų“ SVĮ valdybos narių atrankos procesą – sprendžiant dėl komisijos sudarymo, jos sudėties, pirmininko paskyrimo ar paties kandidato parinkimo. Riziką didina tai, kad komisijos nariams nėra nustatyti kvalifikaciniai, kompetencijų ar funkcinio ryšio su vertinama sritimi reikalavimai[31], todėl nėra užtikrinama, kad komisijos nariai turėtų pakankamų žinių apie konkrečios SVĮ veiklą, savivaldybės, kaip akcininkės, lūkesčius ir kolegialių organų paskirtį. Dėl šių aplinkybių didėja subjektyvių, nepakankamai pagrįstų ar politiniais (asmeniniais) interesais grindžiamų sprendimų rizika, todėl toks reglamentavimas antikorupciniu požiūriu laikytinas tobulintinu.

PASIŪLYMAI:

1. Siekiant SVĮ kolegialių valdymo organų atrankos procedūrų objektyvumo ir atrankos komisijų nepriklausomumo, tikslinga tobulinti pirmiau nurodytų savivaldybių vidaus teisinį reguliavimą, numatant, jog komisijos pirmininką ir (ar) jį pavaduojantį asmenį iš savo narių pirmojo posėdžio metu renka pati komisija.

2. **Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai**, svarstyti galimybę parengti ir Vyriausybei pateikti Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 631 „Dėl kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo patvirtinimo“ pakeitimus, numatant pareigą valstybės tarnautojų („priklausomų“ kandidatų) atrankos komisiją sudaryti be išimties visais atvejais bei kiek objektyviai įmanoma didinti deleguojamų atrankos komisijos narių skaičių ir kitas priemones (pavyzdžiui, nustatant minimalius

[30] Valstybės tarnautojo, renkamo į savivaldybės valdomos bendrovės kolegialius priežiūros ar valdymo organus, parinkimo procedūrų gairių, patvirtintų Rokiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. kovo 2 d. įsakymu Nr. AV-179 „Dėl valstybės tarnautojo, renkamo į savivaldybės valdomos bendrovės kolegialius priežiūros ar valdymo organus, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“ analogiški 8, 11 ir 13 punktai.
[31] Ši rizika ir rizikos veiksniai plačiau aprašomi šios analizės 3.3. skirsnyje.

reikalavimus komisijų sudarymui, komisijos narių kompetencijai, nešališkumui, pavaldumo ryšių valdymui, kandidatų vertinimui, sprendimų motyvavimui ir kt.).

3.2. Ne visais atvejais užtikrinamos nešališkos nepriklausomų ir valstybės tarnautojų („priklausomų“) kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus atrankos procedūros gali kelti rizikas dėl neskaidrių ir (ar) neobjektyvių sprendimų priėmimo kolegialių valdymo organų formavimo bei jų veiklos procesuose (kritinė antikorupcinė pastaba).

KRA atlikimo metu nustatyti atvejai, kuomet kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus atrankos komisijų nariai susiję tarpusavyje tiesioginio pavaldumo santykiais. Tokie atvejai, STT nuomone, gali turėti reikšmingos neigiamos įtakos minėtų komisijų priimamų sprendimų nešališkumui, o tokios situacijos gali pasitaikyti atrenkant tiek nepriklausomus, tiek ir „priklausomus“ kandidatus į SVĮ kolegialius valdymo organus. Pavyzdžiui:

Lazdijų rajono savivaldybės administracija informavo, kad Lazdijų rajono savivaldybės meras 2023 m. spalio 30 d. potvarkiu Nr. 7V-289 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, atrankos komisijos sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo“ sudarė valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, atrankos komisiją, į kurią buvo paskirti: D. M. – Lazdijų rajono savivaldybės vicemeras – komisijos pirmininkas, I. S., ***Strateginio planavimo ir investicinių projektų valdymo skyriaus vedėja*** – komisijos narė ir K. J., ***Strateginio planavimo ir investicinių projektų valdymo skyriaus savivaldybės vyr. inžinierius*** (vyr. specialistas) – komisijos narys.

Klaipėdos miesto savivaldybės administracija nurodė, kad Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktorius 2021 m. kovo 5 d. įsakymu Nr. AD2-347 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės valdomų įmonių kolegialių organų narių atrankos komisijos sudarymo“ sudarė Klaipėdos miesto savivaldybės valdomų įmonių kolegialių organų narių atrankos komisiją į kurią paskiriami: A. D. – Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja, A. I. – Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos ir mero sekretoriato vyresnioji patarėja, E. S. – ***Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Turto valdymo skyriaus vedėjas*** ir K. V. – ***Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Turto valdymo skyriaus vyriausiasis specialistas***.

Kretingos rajono savivaldybės administracija informavo, kad Kretingos rajono savivaldybės meras 2023 m. lapkričio 8 d. potvarkiu Nr. V3-487 „Dėl nepriklausomų kandidatų į Kretingos rajono savivaldybės įmonių kolegialaus valdymo organo ir savivaldybės kontroliuojamų bendrovių

visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo narius atrankos komisijų sudarymo ir darbo reglamento patvirtinimo“ sudarė Nepriklausomų kandidatų į Kretingos rajono savivaldybės įmonių kolegialaus valdymo organo ir savivaldybės kontroliuojamų bendrovių visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo narius atrankos komisijas: nepriklausomų kandidatų į UAB „Kretingos autobusų parkas“, UAB „Kretingos vandenys“, UAB „Kretingos šilumos tinklai“, UAB „Kretingos turgus“ ir SĮ „Kretingos komunalininkas“ valdybos narius atrankos komisijas.

Susipažinus su minėto potvarkio turiniu, nustatyta, kad į visas pirmiau įvardintas kandidatų atrankos komisijas deleguojami tie patys asmenys: L. Ž. – Kretingos rajono savivaldybės tarybos narys, P. Č. – ***Kretingos rajono savivaldybės administracijos direktorius*** ir S. J. – ***Vietinio ūkio ir turto valdymo skyriaus vedėja***. Kretingos rajono savivaldybės tarybos 2019 m. rugsėjo 26 d. sprendimo Nr. T2-260 (Kretingos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. spalio 27 d. sprendimo Nr. T2-270 redakcija) „Dėl Kretingos rajono savivaldybės tarybos 2019 m. rugsėjo 26 d. sprendimo Nr. T2-260 „Dėl Kretingos rajono savivaldybės valdomų įmonių organų formavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ 5 punkte įtvirtinta nuostata, jog: „<...> *Atrankos komisija sudaroma iš trijų narių: dviejų* ***Savivaldybės administracijos direktoriaus deleguotų atstovų*** *ir vieno Savivaldybės tarybos sprendimu deleguoto nario*.<...>“ Atsižvelgiant į tai, kad esantis savivaldybės vidaus teisinis reglamentavimas numato pareigą savivaldybės administracijos direktoriui deleguoti du atstovus, administracijos direktoriaus savęs delegavimas į atrankos komisiją vertintinas kaip ydingas antikorupciniu požiūriu, be kita ko, atkreipiant dėmesį į aplinkybę, jog trečiasis minėtų atrankos komisijų narys, kaip savivaldybės administracijos struktūrinio padalinio vadovas, susijęs su administracijos direktoriumi tiesioginio pavaldumo santykiais. Komisijos veikloje dalyvaujant tiesioginio pavaldumo santykiais susijusiems asmenims, tai gali riboti jos narių nepriklausomumą ir sudaryti prielaidas sprendimų priėmimui ne objektyvaus vertinimo, o pavaldumo (subordinacijos) pagrindu. Pavaldumo santykiai gali lemti situacijas, kai pavaldūs komisijos nariai, siekdami išvengti galimų neigiamų pasekmių savo profesinei veiklai ar karjeros galimybėms, gali būti linkę pritarti aukštesnes pareigas užimančių komisijos narių nuomonei, o tai gali neigiamai paveikti objektyvų komisijos sprendimų priėmimo procesą. Taip pat paminėtina, jog pirmiau įvardintas Kretingos rajono savivaldybės tarybos narys ir tuometinis Kretingos rajono savivaldybės administracijos direktorius, susiję tarpusavyje ir politiniais ryšiais per priklausymą tam pačiam politiniam komitetui.

Pirmiau įvardintos situacijos, kuomet du iš trijų ar du iš keturių atrankos komisijų narių yra paskiriami iš vieno struktūrinio padalinio ir (ar) susiję tarpusavyje tiesioginio pavaldumo santykiais, o visų savivaldybės SVĮ kolegialių valdymo organų narių atrankas vykdo tie patys savivaldybės deleguoti asmenys, antikorupciniu požiūriu laikytinos ydingomis, nes gali neigiamai įtakoti atrankos

komisijų atliekamų procedūrų nešališkumą ir priimamų sprendimų objektyvumą, taip sudarant prielaidas koncentruoti reikšmingą įtaką šių įmonių valdymo organų formavimui vienoje sprendimų priėmėjų grupėje. Tokia praktika gali didinti ne tik šališkų sprendimų priėmimo, bet ir galimų interesų konfliktų riziką, taip pat mažinti atrankos procedūrų skaidrumo ir objektyvumo užtikrinimą.

Tuo tarpu, Trakų rajono savivaldybės administracija informavo, kad siekiant suformuoti UAB „Trakų vandenys“ ir UAB „Trakų paslaugos“ kolegialius valdymo organus, Trakų rajono savivaldybės mero 2024 m. birželio 4 d. potvarkiu Nr. P1E-312 „Dėl kandidatų į UAB „Trakų vandenys“ ir UAB „Trakų paslaugos“ valdybų nepriklausomų narių pareigas atrankos komisijos sudarymo“ buvo suformuota kandidatų į UAB „Trakų vandenys“ ir UAB „Trakų paslaugos“ valdybų nepriklausomų narių pareigas atrankos komisija. Į minėtą komisiją deleguojama D. R., Trakų rajono savivaldybės administracijos valdymo, finansų ir ekonomikos specialistė, jai negalint eiti atrankos komisijos nario pareigų arba nusišalinus – S. Ž., Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vedėja. 2024 m. rugpjūčio 7 d. mero potvarkiais Nr. P1E-440 „Dėl uždarosios akcinės bendrovės „Trakų paslaugos“ valdybos sudarymo“ ir Nr. P1E-441 „Dėl uždarosios akcinės bendrovės „Trakų vandenys“ valdybos sudarymo“ sudaromos UAB „Trakų paslaugos“ ir UAB „Trakų vandenys“ valdybos. Susipažinus su minėtais potvarkiais sudaromų valdybų sudėtimi, nustatyta, kad į abiejų UAB „Trakų paslaugos“ ir UAB „Trakų vandenys“ valdybas paskiriama D. R., Trakų rajono savivaldybės administracijos valdymo, finansų ir ekonomikos specialistė. Atsižvelgiant į Trakų rajono savivaldybės pateiktą informaciją[32], vertintina, kad **nepriklausomų** kandidatų atrankos komisijos buvo sudarytos atranką inicijuojančio subjekto sprendimu, o savivaldybei atstovaujančios institucijos (savivaldybės vykdomosios institucijos) deleguotų („**priklausomų**“) atstovų į SVĮ kolegialius valdymo organus atrankos komisijos **sudaromos nebuvo**, šių asmenų vertinimo procedūros nevykdytos. Atkreiptinas dėmesys, kad Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą („priklausomų valdybos narių“), parinkimo procedūrų gairių [33]2 punktas numato, jog „*2. Parinkimo procedūras vykdo Trakų rajono savivaldybės meras (toliau – Savivaldybės meras) ir jo potvarkiu* ***sudaryta valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, atrankos komisija*** *(toliau – komisija).* <...>“ Nurodyta praktika laikytina ydinga antikorupciniu požiūriu, nes dalis valdybos narių gali būti

[32] 2025-12-09 gauta el. paštu tomas.motieka@stt.lt

[33] Patvirtintų Trakų rajono savivaldybės mero 2024 m. birželio 13 d. potvarkiu Nr. P1E-337 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“.

parenkami ne konkurencingos, skaidrios ir objektyviais kriterijais pagrįstos procedūros būdu, o tiesioginiu sprendimu. Tokiu atveju nėra pakankamai aišku, kokiais kriterijais remiantis konkretūs asmenys buvo pasirinkti, ar buvo vertintos jų kompetencijos, reputacija, interesų konfliktų rizikos, nepriekaištinga reputacija, gebėjimas veikti bendrovės interesais ir tinkamumas vykdyti valdybos nario funkcijas. Tokia praktika, neatitinka savivaldybės vidaus teisės aktų reikalavimų ir sudaro sąlygas sprendimų priėmimo diskrecijai be pakankamų kontrolės, atsekamumo ir pagrindimo mechanizmų.

Be to, šiuo atveju, minimas asmuo (D. R.) dalyvavo atrankos komisijoje, turėjo įgaliojimus formuoti kandidatų į valdybas ratą, vertinti kandidatų tinkamumą ar teikti siūlymus dėl jų, tačiau pats buvo paskirtas į tų pačių bendrovių valdybas. Dėl to kyla situacija, kai jis tiesiogiai ar netiesiogiai dalyvavo procese, susijusiame su būsima jo paties veikla valdyboje. Be to, minėtas asmuo, vykdęs kandidatų į SVĮ kolegialių valdymo organų narius atrankos procedūras, gali turėti galimybę daryti įtaką tam, kokie asmenys bus pasiūlyti į valdybas.

PASTABA:

Kai kuriose savivaldybėse kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus atrankos komisijose dalyvauja tarpusavyje tiesioginio pavaldumo santykiais susiję asmenys, tie patys savivaldybės deleguoti asmenys vykdo kelių ar visų konkrečios savivaldybės SVĮ kolegialių valdymo organų narių atrankas, o atskirais atvejais atrankos procedūrose dalyvavęs asmuo vėliau paskiriamas į tų pačių SVĮ valdybas. Tokia praktika gali riboti komisijos narių savarankiškumą, mažinti kandidatų vertinimo nešališkumą, sudaryti prielaidas pavaldumo, subordinacijos, lojalumo ar interesų konflikto ryšiais grindžiamiems sprendimams, taip pat koncentruoti reikšmingą įtaką SVĮ valdymo organų formavimui siaurame savivaldybės deleguotų asmenų rate, dėl ko didėja neskaidrių, šališkų ar neobjektyvių sprendimų, valdybų nepriklausomumo mažėjimo ir formalios SVĮ priežiūros rizika.

PASIŪLYMAI:

1. **Klaipėdos miesto savivaldybei** siūlytina teisinėmis (organizacinėmis) priemonėmis užtikrinti, kad į SVĮ kolegialių valdymo organų kandidatų atrankos komisijas nebūtų paskiriami asmenys, susiję tarpusavyje tiesioginio pavaldumo santykiais;
2. **Kretingos rajono savivaldybei** siūlytina teisinėmis (organizacinėmis) priemonėmis užtikrinti, kad į SVĮ kolegialių valdymo organų kandidatų atrankos komisijas nebūtų paskiriami asmenys, susiję tarpusavyje tiesioginio pavaldumo santykiais bei tobulinti savivaldybės teisinį reglamentavimą, šalinant savivaldybės vidaus teisės aktų prieštaravimus, taip pat siūlytina, kad

vykdant kandidatų atrankos į SVĮ kolegialius valdymo organus procedūras būtų vykdoma minėtose procedūrose dalyvaujančių asmenų (komisijų) narių rotacija;

3. **Lazdijų rajono savivaldybei** siūlytina teisinėmis (organizacinėmis) priemonėmis užtikrinti, kad į SVĮ kolegialių valdymo organų kandidatų atrankos komisijas nebūtų paskiriami asmenys, susiję tarpusavyje tiesioginio pavaldumo santykiais;

4. **Trakų rajono savivaldybei** siūlytina tobulinti savivaldybės vidaus teisinį reguliavimą, numatant, jog asmuo, dalyvaujantis kandidatų į konkrečios SVĮ valdybą atrankos komisijoje, negali būti skiriamas į tos pačios SVĮ valdybą tą pačią kadenciją arba tam tikrą nustatytą laikotarpį po atrankos procedūrų pabaigos. Taip pat užtikrinti, kad savivaldybės deleguojamų asmenų į savivaldybės valdomų bendrovių kolegialius valdymo organus parinkimo procedūros būtų vykdomos pagal savivaldybėje patvirtintus teisės aktus, sudarant kandidatų atrankos komisiją, taikant iš anksto nustatytus kandidatų vertinimo kriterijus, dokumentuojant kandidatų tinkamumo, kompetencijų ir galimų interesų konfliktų vertinimą bei motyvuotai pagrindžiant sprendimus dėl konkrečių asmenų siūlymo ar paskyrimo į valdybos narius.

3.3. Kai kuriose savivaldybėse nėra aiškių ir konkrečiai apibrėžtų nepriklausomų kandidatų ir valstybės tarnautojų („priklausomų“ kandidatų), kandidatuojančių į SVĮ kolegialius valdymo organus reitingavimo ir jų konkursinės eilės sudarymo principų, savivaldybių vidaus teisės aktais neįtvirtinti konkretūs kandidatų įvertinimo mechanizmai (kritinė antikorupcinė pastaba).

KRA atlikimo metu, subjektai nurodė, kad vykdydami SVĮ kolegialių valdymo organų sudarymo procedūras, vadovaujasi ne tik pirmiau įvardinto Kandidatų atrankos aprašo nuostatomis, reglamentuojančiomis kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus atrankos komisijos sudarymą, tačiau vykdydami konkrečių kandidatų atrankas į SVĮ kolegialius valdymo organus vadovaujasi VSTVNDĮ 23^1 straipsniu, reglamentuojančiu Valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės bei dukterinės bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus priežiūros ar valdymo organo sudarymą bei numatančiu SVĮ kolegialaus valdymo organo sudėtį, narių proporcijas, bendruosius bei specialiuosius reikalavimus kandidatams.

VSTVNDĮ 23^1 straipsnio 1 dalis numato, jog Valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo renkamame kolegialiame priežiūros ar valdymo organe turi dalyvauti bent vienas valstybės tarnautojas, taip pat ne mažiau kaip pusę narių turi sudaryti

nepriklausomi nariai, kuriems papildomai taikomi ir to paties straipsnio 7 dalyje numatyti nepriklausomumo reikalavimai.

VšĮ Valdymo koordinavimo centro parengtose Kolegialių valdymo organų atrankos vykdymo gairėse[34] nurodoma, jog atrenkant nepriklausomus narius, atrankos komisija turi priimti sprendimą dėl trumpojo sąrašo sudarymo, t. y. kandidatų, kurie bus kviečiami į interviu su atrankos komisija. Pagrindinis atrankos pokalbių tikslas – išsiaiškinti kiekvieno kandidato tinkamumą eiti valdybos nario pareigas. Siekiant kandidatų vertinimą padaryti labiau struktūruotą, VKC rekomenduoja atrankos skelbimo pagrindu pasirengti kandidatų kompetencijų vertinimo matricas ir jas pateikti atrankos komisijos nariams. Kompetencijų vertinimo matricos padeda geriau suprasti esminių kompetencijų poreikį ir aiškiau matyti, kurios kompetencijos (savybės) yra svarbiausios, o kurios mažiau reikšmingos. Atrankos komisija sprendimus priima balsuodama. Sprendimai priimami balsų dauguma (daugiau nei ½). Atrankos laimėtojo nustatymo etape balsavimas vykdomas dviem etapais: komisija balsuoja dėl pirmos vietos laimėtojo nustatymo, po to dėl antros vietos laimėtojo nustatymo. Tiek pirmame, tiek antrame balsavimo etape komisija gali priimti sprendimą, jog tinkamo kandidato nėra. Jei komisija priima sprendimą, jog nėra pirmos vietos laimėtojo, tai reiškia, jog atrankos laimėtojas nėra nustatytas, o atranka laikoma neįvykusia.

Tuo tarpu vykdant valstybės tarnautojų („priklausomų“) kandidatų atrankos procedūras, pagrindines funkcijas turėtų atlikti kandidatų atitiktį vertinantis organas (atrankos komisija). Atranką vykdantiems asmenims (komisijos nariams) turi būti pateikti visi kandidatų pateikti dokumentai bei sudarytos galimybės kandidatus apklausti interviu būdu. Kandidatų vertinimas turi būti vykdomas pagal nustatytą savivaldybių vidaus teisinį reglamentavimą, t. y. savivaldybės vidaus teisės akte turi būti aiškiai apibrėžti atrankos komisijos veiklos principai. Įprastai, atrankos komisija sprendimą turėtų priimti rengiamo posėdžio metu, t. y. turi būti vengiama praktikos, kai atrankos komisija neorganizuoja posėdžių ir neaptaria pateiktų kandidatūrų ir kitų su atranka susijusių klausimų, o sprendimą priima tik pasirašydama protokolą[35].

Dėl „priklausomų“ valdybų narių atrankų

Alytaus miesto savivaldybė

Alytaus miesto savivaldybės administracija STT informavo, kad vykdydami SVĮ kolegialių valdymo organų sudarymo procedūras, vadovaujasi, be kita ko, Valstybės tarnautojo, skiriamo

[34] https://governance.lt/wp-content/uploads/2024/10/KO_atrankos_vykdymo_gaires_2023_11.pdf
[35] KRA išvados projekto derinimo metu, VšĮ Valdymo koordinavimo centras pateikė nuomone, jog pritartų reikalavimui atrankos komisijoms vadovautis kompetencijų vertinimo matricomis.

Alytaus miesto savivaldybės bendrovės valdybos nariu, parinkimo procedūrų gairėmis[36]. Minėtų gairių 20 punkte numatyta, jog „<...> *Pokalbio metu kandidatas atsako į komisijos narių užduotus klausimus.*“, o 21 punkte reglamentuota, kad „*21. Komisijos* ***pirmininkas ir komisijos nariai vertina*** *atrankoje dalyvaujančius pretendentus* ***balais nuo 1 iki 10*** *(1 žemiausias, 10 aukščiausias).*<...>“ Susipažinus su Alytaus miesto savivaldybės pateiktais[37] valstybės tarnautojų atrankos komisijų posėdžių protokolais, duomenų apie atrankai naudotus klausimynus, vertinimo metodikas, nėra, nors konkretūs balai kandidatams paskiriami. Minėtuose protokoluose formaliai deklaruojama: „*Vyko pokalbiai su kandidatais. Pokalbių metu kandidatai prisistatė Komisijai, atsakė į komisijos narių klausimus.*“. Teigtina, kad esantis reglamentavimas dėl „priklausomų“ valdybos narių atrankos stokoja konkretumo, nes nėra numatyta konkrečių atitinkamais balais vertinamų reikalavimų pretendentams ir (ar) patvirtintų kandidatų kompetencijų vertinimo matricų (metodikų), o iš susiformavusios praktikos nėra galimybės įvertinti pagal kokius kriterijus kandidatams buvo skirti vienokie ar kitokie balai. Tai gali sudaryti sąlygas neobjektyviam kandidatų įvertinimui bei galimam piktnaudžiavimui ir atskirų kandidatų protegavimui.

Lazdijų rajono savivaldybė

Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų („priklausomų“ valdybos narių), už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairių[38] 30 punktas reglamentuoja: „*30. Pasibaigus pokalbiams, komisijos nariai priima sprendimus dėl kiekvieno pokalbyje dalyvavusio kandidatuojančio asmens tinkamumo eiti kolegialaus organo nario pareigas ir iš tinkamų kandidatuojančių asmenų* ***sudaro laimėtojų į kiekvieną kolegialaus organo nario poziciją eilę*** *(toliau – laimėtojų eilė).*“ Tokia savivaldybės vidaus teisės akto nuostata vertintina kaip pernelyg abstrakti, nes nėra aišku, kokiais kriterijais remiantis atrenkami tinkami kandidatai, nėra aiškių ir konkrečiai apibrėžtų kandidatų reitingavimo ir jų konkursinės eilės sudarymo principų, nenumatytas kandidatų vertinimo mechanizmas. Susipažinus su savivaldybės pateiktų atrankos komisijų protokolų kopijomis pastebėtina, kad reitingavimo, konkrečių savybių vertinimo ar atskirų atrankos kriterijų įvertinimo ir su tuo susijusių duomenų,

[36] Patvirtinta Alytaus miesto savivaldybės mero 2024 m. gegužės 2 d. potvarkiu Nr. MP1-89-(4.1) „Dėl valstybės tarnautojo, skiriamo Alytaus miesto savivaldybės bendrovės valdybos nariu, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“.
[37] 2025-12-08 el. paštu tomas.motieka@stt.lt gauta informacija.
[38] Patvirtinta Lazdijų rajono savivaldybės mero 2023 m. rugsėjo 21 d. potvarkiu Nr. 7V-221 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“.

nenustatyta, protokolai vertintini kaip fiksuojantys formalią kandidatų atrankos procedūrą. Pavyzdžiui:

Pagal numatytą grafiką Komisija vykdė atrankos pokalbius su kandidatais. Pokalbio metu kandidatai prisistatė ir atsakė į Komisijos narių užduotus klausimus, susijusius su kandidatų profesine ir (ar) darbine patirtimi, dalykinėmis ir asmeninėmis savybėmis, motyvacija. Įvykus visiems pokalbiams su kandidatais, Komisija diskutavo dėl kiekvieno pokalbyje dalyvavusio kandidato tinkamumo eiti UAB „Lazdijų vanduo“ valdybos nario pareigas. Vertindama kandidatus Komisija atsižvelgė tiek į kandidatų turimas kompetencijas, tiek asmenines savybes ir motyvaciją prisidėti prie UAB „Lazdijų vanduo“ strateginių tikslų įgyvendinimo. Įvertinusi kiekvieno iš kandidatų tinkamumą Komisija priėmė sprendimą dėl atrankos laimėtojų nustatymo į kiekvieną valstybės tarnautojų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant UAB „Lazdijų vanduo“ valdybos nario vietą, į kurią vykdoma atranka.

Atrankos laimėtos į ūkio šakos (vandentvarkos ir nuotekų tvarkymo) srities kompetenciją

Eil. Nr.	Kandidato vardas, pavardė	Balsų skaičius
1.	*(nuasmeninta)*	3

Atrankos laimėtos į teisės srities kompetenciją

Eil. Nr.	Kandidato vardas, pavardė	Balsų skaičius
1.	*(nuasmeninta)*	3

Pagal numatytą grafiką Komisija vykdė atrankos pokalbius su kandidatais. Pokalbio metu kandidatai prisistatė ir atsakė į Komisijos narių užduotus klausimus, susijusius su kandidatų profesine ir (ar) darbine patirtimi, dalykinėmis ir asmeninėmis savybėmis, motyvacija. Įvykus visiems pokalbiams su kandidatais, Komisija diskutavo dėl kiekvieno pokalbyje dalyvavusio kandidato tinkamumo eiti UAB „Lazdijų šiluma“ valdybos nario pareigas. Vertindama kandidatus Komisija atsižvelgė tiek į kandidatų turimas kompetencijas, tiek asmenines savybes ir motyvaciją prisidėti prie UAB „Lazdijų šiluma“ strateginių tikslų įgyvendinimo. Įvertinusi kiekvieno iš kandidatų tinkamumą Komisija priėmė sprendimą dėl atrankos laimėtojų nustatymo į kiekvieną valstybės tarnautojų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant UAB „Lazdijų šiluma“ valdybos nario vietą, į kurią vykdoma atranka.

Atrankos laimėtos į teisės srities kompetenciją

Eil. Nr.	Kandidato vardas, pavardė	Balsų skaičius
1.	*(nuasmeninta)*	3

Atrankos laimėtos į strateginio planavimo ir valdysenos srities kompetenciją

Eil. Nr.	Kandidato vardas, pavardė	Balsų skaičius
1.	*(nuasmeninta)*	3

Atkreiptinas dėmesys, kad minėti reglamentavimo trūkumai yra aktualūs ir Lazdijų rajono savivaldybės mero 2023 m. spalio 30 d. bei 2025 m. gegužės 23 d. potvarkiais Nr. 7V-289 ir Nr. 7V-141 patvirtintiems sudarytų atrankos komisijų darbo reglamentams. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad neišsamus ir konkretumo stokojantis savivaldybės vidaus teisinis reglamentavimas, susijęs SVĮ kolegialių valdymo organų sudarymu, gali sudaryti sąlygas neobjektyviam kandidatų įvertinimui bei subjektyvių sprendimų galimybėms.

Klaipėdos miesto savivaldybė

Klaipėdos miesto savivaldybės administracija nurodė, kad valstybės tarnautojų ir (ar) kitų pasirenkamų asmenų („priklausomų“ valdybos narių) atrankos į Klaipėdos miesto SVĮ kolegialų organą procedūros reglamentuotos Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų į savivaldybės

valdomos įmonės kolegialų organą parinkimo procedūrų apraše[39]. Minėtas aprašas, be kita ko, numato: „*31. Per 5 darbo dienas nuo dokumentų pateikimo termino pabaigos* ***atliekamas formalus įvertinimas****, ar dokumentus pateikę kandidatai atitinka visus kandidatui keliamus reikalavimus ir ar kandidatai pateikė visus privalomus pateikti dokumentus.*“, o taip pat: „*33.* ***Duomenys apie 31 punkte nurodytą formalų įvertinimą****, kartu su kandidatų pateiktais dokumentais ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo įvertinimo* ***pateikiami*** *Savivaldybės administracijos direktoriui / po š.m. balandžio 20 d. – Savivaldybės* ***merui, kuris priima sprendimą dėl kandidato skyrimo į SVĮ kolegialaus organo narius*** *arba siūlymo už jį balsuoti visuotiniame akcininkų susirinkime renkant SVĮ kolegialų organą arba siūlymo įmonės stebėtojų tarybai jį rinkti SVĮ kolegialaus organo nariu. Siekiant išsiaiškinti kandidato profesinę ir (ar) darbo patirtį, dalykines ir asmenines savybes, motyvaciją ir tinkamumą prisidėti prie įmonės strateginių tikslų įgyvendinimo,* ***kandidatas gali būti kviečiamas pokalbio***.“ Iš esančio reglamentavimo, nėra aišku, koks konkretus subjektas turi atlikti 31 punkte įvardintą formalų kandidatų atitikties keliamiems reikalavimams vertinimą. Taip pat, atkreiptinas dėmesys į to paties aprašo 33 punkte įtvirtintą išskirtinę savivaldybės mero teisę vienasmeniškai paskirti kandidatą į SVĮ kolegialų organą atlikus tik formalų jo pateiktų dokumentų vertinimą. Pažymėtina, kad to paties punkto formuluotė numato galimybę kviesti kandidatus pokalbiui, siekiant plačiau įvertinti jų tinkamumą, tačiau pabrėžtina, kad minėtas reglamentavimas suteikia teisę, bet ne pareigą vykdyti kandidatų apklausas, taip pat nedetalizuota, kas priimtų sprendimą dėl galimos apklausos vykdymo, koks subjektas ir kokiais terminais bei kokiais klausimynais (metodikomis) remiantis turėtų tokias apklausas vykdyti.

Remiantis Klaipėdos miesto savivaldybės pateikta informacija, sprendimus dėl kandidatų priima savivaldybės meras, duomenų apie įvykusius pokalbius ar atrankos protokolus nėra. Esant tokiam savivaldybės vidaus teisiniam reglamentavimui, minėtos teisės normos atskirais atvejais gali būti interpretuojamos ir taikomos skirtingai, o įvertinus savivaldybės merui suteiktą sprendimų priėmimo diskrecijos laisvę, kandidatai į SVĮ gali būti paskiriami objektyviai ir visapusiškai neįvertinus jų profesinių kompetencijų bei dalykinių ir asmeninių savybių.

Druskininkų savivaldybė

Druskininkų savivaldybės administracija informavo, jog vykdant valstybės tarnautojų („priklausomų“ kandidatų) į SVĮ kolegialius valdymo organus atranką, be kita ko, vadovaujamasi

[39] Patvirtinta Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2023-03-31 įsakymu Nr. AD1-440 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų į savivaldybės valdomos įmonės kolegialų organą parinkimo procedūrų aprašo patvirtinimo“.

Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, kurie skiriami į Druskininkų savivaldybės įmonės valdybos narius arba už kuriuos siūloma balsuoti renkant Druskininkų savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairėmis[40]. Minėtų gairių 19 punkte reglamentuota, kad: „ *19. **Esant poreikiui**, kandidatai **gali būti** kviečiami į pokalbį.*“ Ši formuluotė stokoja konkretumo, nes nėra aišku, kas lemia poreikį kviesti kandidatą pokalbio ir kokiais atvejais tai gali būti vykdoma. Esant tokiam teisiniam reglamentavimui, gali būti sudaromos sąlygos kandidatus į SVĮ kolegialius valdymo organus deleguoti šališkai ir (ar) neobjektyviai.

Tų pačių gairių 18 punkte numatytos konkrečios vertintinos kandidatų savybės ir kompetencijos: „*18.Vertinama kandidatų (**visa apimtimi arba pasirinktinai**):*

18.1. profesinė ir (ar) darbo patirtis;

18.2. dalykinės ir asmeninės savybės;

18.3. motyvacija ir tinkamumas prisidėti prie Įmonės strateginių tikslų įgyvendinimo bei tvaraus Įmonės vertės didinimo;

18.4. valdysenos principų išmanymas;

18.5. patirtis veiklos rizikų ir korporatyvinio valdymo, paremtų geroja praktika, žinios.“ Tokia 18 punkto formuluotė, kuomet vertintojui suteikiama teisė selektyviai, savo nuožiūra vertinti pasirinktas kandidatų kompetencijas (gebėjimus) laikytina ydinga antikorupciniu požiūriu, nes sudaro galimybes proteguoti konkrečius kandidatus vertinant juos pagal jiems palankesnius kriterijus ar dalį jų. Be kita ko, atkreiptinas dėmesys į minėtų gairių 20 punkto formuluotę, kuri įtvirtina: „*20. Komisijos nariai priima sprendimus dėl kiekvieno pokalbyje dalyvavusio kandidato tinkamumo eiti valdybos nario pareigas ir iš **tinkamų kandidatų sudaro laimėtojų eilę** bei teikia ją Savivaldybės merui.*“ Toks savivaldybės vidaus teisinis reguliavimas laikytinas neišsamiu ir nesistemišku, nes nėra aišku, kokiais kriterijais remiantis atrenkami tinkami kandidatai, nėra aiškių ir konkrečiai apibrėžtų kandidatų reitingavimo ir jų konkursinės eilės sudarymo principų, nenumatytas kandidatų vertinimo mechanizmas. Taip pat aptartina ir šių gairių 22 punkto formuluotė, kuri numato: „*22. Parinkimo procedūra laikoma neįvykusia ir gali būti **inicijuojama iš naujo**, jeigu: <...> 22.3. **Savivaldybės meras neparenka nė vieno kandidato iš pateikusiųjų paraiškas**; <...>*“. Atkreiptinas dėmesys, kad KRA atlikimo metu Druskininkų savivaldybė vykdytų atrankos procedūrų protokolų (jų kopijų) nepateikė. Esantis teisinis reguliavimas, kuomet sudaromos sąlygos išskirtine savivaldybės mero

[40] Patvirtinta Druskininkų savivaldybės mero 2023 m. spalio 3 d. potvarkiu Nr. M3-201 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, kurie skiriami į Druskininkų savivaldybės įmonės valdybos narius arba už kuriuos siūloma balsuoti renkant Druskininkų savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“.

diskrecija priimti vienasmenį sprendimą atmesti visus formalius reikalavimus atitikusius kandidatus, antikorupcinių požiūriu laikytinas ydingu, nes sudaro galimybes subjektyvių sprendimų priėmimui.

Plungės rajono savivaldybė

Plungės rajono savivaldybė pateikė informaciją, kad sudarant SVĮ kolegialius valdymo organus, vadovaujamasi, be kita ko, ir Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų („priklausomų“ valdybos narių), kurie skiriami į Plungės rajono savivaldybės valdomų bendrovių valdybos narius, parinkimo procedūrų gairėmis[41]. Įvertinus minėtų gairių turinį, atkreiptinas dėmesys į šių gairių 19 punkte įtvirtintas nuostatas. Čia reglamentuota, jog: „*19. Komisijos nariai priima sprendimus dėl kiekvieno dalyvavusio kandidato tinkamumo eiti valdybos nario pareigas ir* ***iš tinkamų kandidatų sudaro laimėtojų eilę*** *bei teikia ją Savivaldybės merui. <...>*“ Susipažinus su Kandidatų (valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų), kurie skiriami į Plungės rajono savivaldybės valdomų bendrovių valdybos narius, parinkimo komisijos 2023 m. lapkričio 21 d. posėdžio protokolo Nr. LK-333 turiniu, nustatyta, kad Kandidatų (valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų), kurie skiriami į Plungės rajono savivaldybės valdomų bendrovių valdybos narius, parinkimo komisijos, sudarytos Plungės rajono savivaldybės mero 2023-11-17 potvarkiu Nr. PE-368, nariai bendru sutarimu nutarė nekviesti kandidatų pokalbiui. Protokole, taip pat fiksuojama, jog komisija vertino visų kandidatų profesines, asmenines bei dalykines savybes, tačiau nekviečiant kandidatų pokalbiui, keltinas klausimas dėl šių savybių vertinimo objektyvumo.

Paminėtina, kad į konkrečių SVĮ valdybas kandidatuojant tik vienam asmeniui, komisija bendru sutarimu nutaria, kad asmuo yra tinkamas eiti valdybos nario pareigas. Protokole fiksuoti du tokie atvejai. Taip pat paminėtina, jog į konkrečios SVĮ kandidatuojant trims asmenims komisija vienbalsiai balsuoja dėl vieno iš jų kandidatūros atmetimo, dėl vieno – susilaiko, vieną kandidatūrą vienbalsiai patvirtina. Ir nors savivaldybėje yra patvirtinti atitinkami teisės aktai, kuriuose nurodytomis procedūromis turėtų vadovautis kandidatų į „priklausomus“ valdybų narius atrankos komisija, komisija nusprendė nekviesti kandidatų į pokalbį, tačiau protokole nurodė vertinusi jų profesines, asmenines ir dalykines savybes. Nesant duomenų, kokiu būdu šios savybės buvo įvertintos, kyla abejonė dėl vertinimo išsamumo ir objektyvumo. Papildomą riziką kelia tai, kad tais atvejais, kai į konkrečios bendrovės valdybą kandidatavo tik vienas asmuo, jis buvo pripažintas tinkamu bendru komisijos sutarimu. Tokia praktika gali sudaryti prielaidas formaliam kandidatų

[41] Patvirtinta Plungės rajono savivaldybės mero 2023 m. spalio 9 d. potvarkiu Nr. PE-300 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, kurie skiriami į Plungės rajono savivaldybės valdomų bendrovių valdybos narius, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“.

patvirtinimui, kai realiai neįvertinama, ar kandidatas atitinka valdybos nariui keliamus reikalavimus, turi reikiamas kompetencijas, nėra patekęs į interesų konflikto situaciją ir gali tinkamai vykdyti valdybos nario funkcijas. Taip pat tais atvejais, kai į vienos bendrovės valdybą kandidatavo keli asmenys, protokole turėtų būti aiškiai pagrindžiama, kodėl atitinkamas kandidatas yra atmetamas, nurodomi susilaikymo balsuojant motyvai, o trečias pripažintas tinkamu. Nesant išsamaus sprendimų pagrindimo, nurodytos aplinkybės gali indikuoti subjektyvaus, šališko ar iš anksto nulemto sprendimo priėmimo rizikas.

Atkreiptinas dėmesys, kad minėti pastebėjimai aktualūs ir vėlesnei minėtų gairių redakcijai, patvirtintai savivaldybės mero 2024 m. gegužės 9 d. potvarkiu Nr. PE-197. Manytina, kad toks pirmiau įvardintas savivaldybės vidaus teisinis reguliavimas, sąlygojęs aprašytas situacijas, laikytinas neišsamiu ir stokojančiu konkretumo, nes nėra aiškių ir konkrečiai apibrėžtų kandidatų reitingavimo ir jų konkursinės eilės sudarymo principų, nenumatytas kandidatų vertinimo mechanizmas, todėl kandidatai gali būti reitinguojami neobjektyviai, konkretiems kandidatams gali būti sukuriamos išskirtinai palankesnės reitingavimo sąlygos.

Rokiškio rajono savivaldybė

Rokiškio rajono savivaldybės administracija informavo, kad formuojant SVĮ kolegialius valdymo organus, vadovaujasi Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų („priklausomų“ valstybės tarnautojų), už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairėmis[42]. Atkreiptinas dėmesys ir į pirmiau įvardintų gairių 30 punktą, kuriame numatyta, kad: „*30. Pasibaigus pokalbiams, komisijos nariai priima sprendimus dėl kiekvieno pokalbyje dalyvavusio kandidatuojančio asmens tinkamumo eiti kolegialaus organo nario pareigas ir* ***iš tinkamų kandidatuojančių asmenų sudaro laimėtojų į kiekvieną kolegialaus organo nario poziciją eilę*** *(toliau – laimėtojų eilė).*“ Teigtina, kad tokia minėto punkto formuluotė yra neišsami ir stokojanti konkretumo, nes nesant aiškių ir konkrečiai apibrėžtų kandidatų reitingavimo ir jų konkursinės eilės sudarymo principų bei neįtvirtinant konkretaus kandidatų vertinimo mechanizmo, galimos situacijos, kuomet kandidatai gali būti reitinguojami neobjektyviai, o konkretiems kandidatams gali būti sukuriamos išskirtinai palankesnės reitingavimo sąlygos. Paminėtina, kad Rokiškio rajono savivaldybė pateikė[43] informaciją, jog 2023 m. buvo vykdyta valstybės tarnautojų atranka į akcinės bendrovės "Rokiškio komunalininkas" valdybos narius ir

[42] Patvirtinta Rokiškio rajono savivaldybės mero 2024 m. balandžio 30 d. potvarkiu Nr. MV-231 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“.
[43] 2025-12-11 el. paštu tomas.motieka@stt.lt

pateikta šios atrankos posėdžio protokolo kopija (ištrauka pateikiama žemiau). Susipažinus su minėto posėdžio protokolo turiniu, nustatyta, kad atrankos komisija kvietė tik du kandidatus (kiekvieną užimti poziciją pagal skirtingų kompetencijų reikalavimus), abu vienbalsiai įvertinti maksimalia galima balų suma ir vienbalsiai priėmė sprendimą pripažinti laimėtojais, todėl vertintina, kad procedūra galimai atlikta formaliai, nesant kandidatų konkurencijos. Įvertinus posėdžio protokole fiksuotas aplinkybes, pastebėtina, kad reitingavimo, konkrečių savybių vertinimo ar atskirų atrankos kriterijų įvertinimo ir su tuo susijusių duomenų, nenustatyta, protokolai vertintini kaip fiksuojantys formalią kandidatų atrankos procedūrą.

Komisija pakvietė į atrankos pokalbį sekančius kandidatus:

Eil. Nr.	Kandidato vardas, pavardė	Kompetencijų sritis(-ys) į kurią(-as) kandidatuota	Žyma apie dalyvavimą
1.	[redacted]	finansų valdymo kompetencijų sritis	dalyvavo
2.	[redacted]	teisės kompetencijų sritis	dalyvavo

Pokalbio metu kandidatai prisistatė ir atsakė į Komisijos narių užduotus klausimus, susijusius su kandidatų profesine ir (ar) darbine patirtimi, dalykinėmis ir asmeninėmis savybėmis, motyvacija. Įvykus visiems pokalbiams su kandidatais, Komisija diskutavo dėl kiekvieno pokalbyje dalyvavusio kandidato tinkamumo eiti AB „Rokiškio komunalininkas“ valdybos nario - valstybės tarnautojo pareigas. Vertindama kandidatus Komisija atsižvelgė tiek į kandidatų turimas kompetencijas, tiek asmenines savybes ir motyvaciją prisidėti prie įmonės strateginių tikslų įgyvendinimo. Įvertinusi kiekvieno iš kandidatų tinkamumą, vadovaujantis Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 631 „Dėl Kandidatų į valstybės ar savivaldybės valdomos įmonės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Atrankos aprašas) 43 punktu, Komisija priėmė sprendimą dėl atrankos laimėtojų nustatymo į

kiekvieną AB „Rokiškio komunalininkas“ valdybos nario - valstybės tarnautojo vietą, į kurią vykdoma atranka:

Atrankos laimėtojas į finansų valdymo kompetencijų sritį

Eil. Nr.	Kandidato vardas, pavardė	Balsų skaičius
1.	[redacted]	*surinktų komisijos balsų skaičius*-3

NUSPRĘSTA: Vienbalsiai priimti sprendimą pripažinti [redacted] atrankos laimėtoju į AB „Rokiškio komunalininkas“ valdybos finansų valdymo kompetencijų sritį.

Atrankos laimėtojas į teisės kompetencijų sritį

Eil. Nr.	Kandidato vardas, pavardė	Balsų skaičius
1.	[redacted]	*surinktų komisijos balsų skaičius*-3

NUSPRĘSTA: Vienbalsiai priimti sprendimą pripažinti [redacted] atrankos laimėtoju į AB „Rokiškio komunalininkas“ valdybos teisės kompetencijų sritį.

Dėl nepriklausomų valdybų narių atrankų:

Šiaulių miesto savivaldybė

Šiaulių miesto savivaldybės administracija nurodė, kad vykdant SVĮ kolegialių valdymo organų sudarymo procedūras, vadovaujamasi, be kita ko, ir Kandidatų į Šiaulių miesto savivaldybės valdomų įmonių valdybas atrankos aprašu[44]. Šiame apraše numatyta, kad atrankai atlikti („nepriklausomų“ valdybos narių) savivaldybės vykdomosios institucijos sprendimu sudaroma darbo grupė, kuri vertina atrankos agentūros pateiktus kandidatus ir teikia savivaldybės vykdomajai institucijai informaciją apie į kiekvieną valdybos nario vietą atrinktą kandidatą. Minėto aprašo 38 punkte numatyta: „<...> *Prieš galutinį balsavimą* ***darbo grupės nariai turi aptarti atskirų darbo grupės narių siūlomus kviestinių kandidatų sąrašus ir siekti sudaryti tokį kandidatų sąrašą, už kurį balsuotų visi darbo grupės nariai (arba bent daugiau nei pusė).*** *Kiekvienas atrankos darbo grupės narys turi vieną balsą, kurį turi skirti ne už konkretų kandidatą, bet už siūlomą kandidatų sąrašą.* ***Jeigu atrankos darbo grupė, įvertinusi atrankos agentūros pateiktą informaciją, nusprendžia neįrašyti į kandidatų sąrašą nė vieno kandidato****, nes nė vienas kandidatas* ***neatitinka skelbime apie atranką nustatytų reikalavimų****, atrankos darbo grupė ne vėliau kaip kitą darbo dieną po atrankos darbo grupės sprendimo priėmimo apie tai informuoja Savivaldybės merą, įmonę, atrankos agentūrą ir* ***pateikia pasiūlymus dėl pakartotinės atrankos ir specialiųjų reikalavimų kandidatams keitimo tikslingumo.***“ Šio punkto formuluotė aptartina keletu aspektų. Atkreiptinas dėmesys, kad aprašo 38 punkto formuluote įtvirtinama, kad renkamas ne atskiras individualus kandidatas kiekvienam atrankos darbo grupės nariui balsuojant, o siekiama susitarti dėl kandidatų sąrašo, kuris būtų priimtinas bent pusei atrankos darbo grupės narių. Esant tokiam numatytų atrankos procedūrų reglamentavimui galimas neobjektyvus kandidatų parinkimas, nes darbo grupės nariams sutarus tarpusavyje dėl atitinkamų kandidatų, tolesnės balsavimo procedūros jų atžvilgiu netenka objektyvumo, nes individualus kiekvieno kandidato įvertinimas pakeičiamas kolektyviniu susitarimu dėl viso kandidatų sąrašo. Tokiu atveju atsiranda rizika, kad kandidatai bus vertinami ne pagal jų individualią kompetenciją, patirtį ir atitiktį nustatytiems reikalavimams, o pagal darbo grupės narių tarpusavio susitarimus dėl „priimtino“ sąrašo, taip sudarant galimybę į sąrašą įtraukti „reikiamus“ kandidatus. Taip pat minėtas teisinis reglamentavimas (45 punktas) numato, kad atrankos darbo grupė gali atmesti visų atrankos agentūros pateiktų skelbime nurodytus reikalavimus atitinkančių kandidatų kandidatūras ir teikti siūlymus dėl reikalavimų kandidatams keitimo. Toks teisinis reguliavimas, manytina, gali sukurti situacijas, kuomet, visi kandidatai galėtų būti atmesti siekiant sukurti išskirtinai

[44] Patvirtinta Šiaulių miesto savivaldybės mero 2023 m. birželio 19 d. potvarkiu Nr. M-462 (Šiaulių miesto savivaldybės mero 2025 m. kovo 17 potvarkio Nr. M-376 redakcija).

palankesnes sąlygas kandidatuoti atskiriems asmenims. Be kita ko, atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis to paties aprašo 34 punkto nuostatomis[45], kandidatų atitiktį skelbime numatytiems reikalavimams iki pateikimo atrankos darbo grupei atlieka atrankos agentūra, todėl esanti teisinio reglamentavimo nuostata dėl visų kandidatūrų šiame atrankos etape atmetimo remiantis pirmiau įtvirtintais motyvais, vertintina kritiškai.

PASTABA:

Kai kuriose savivaldybėse kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus vertinimo ir reitingavimo procedūros nėra pakankamai aiškiai reglamentuotos: nenustatyti konkretūs vertinimo kriterijai, balų skyrimo pagrindai, konkursinės eilės sudarymo principai, pokalbių vykdymo sąlygos ir sprendimų motyvavimo reikalavimai. Dėl to kandidatų vertinimas gali būti atliekamas formaliai arba selektyviai, nesudarant galimybės patikrinti, kodėl konkretus kandidatas pripažintas tinkamu, atmestas ar įrašytas į atitinkamą vietą laimėtojų eilėje. Tokia situacija sudaro prielaidas subjektyviems sprendimams, kandidatų protegavimui, iš anksto nulemtiems atrankos rezultatams ir nepakankamai pagrįstam asmenų delegavimui į SVĮ valdybas.

PASIŪLYMAI:

1. Minėtoms savivaldybėms patikslinti vidaus teisės aktus, reglamentuojančius kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus atranką, nustatant aiškius kandidatų vertinimo kriterijus, balų skyrimo pagrindus, reitingavimo principus, laimėtojų eilės sudarymo tvarką, pokalbių su kandidatais vykdymo sąlygas ir sprendimų motyvavimo reikalavimus. Taip pat siūlytina patvirtinti kandidatų kompetencijų vertinimo matricas, standartizuotas vertinimo formas ir protokolų pildymo reikalavimus, kad iš atrankos dokumentų būtų galima nustatyti, kodėl konkretus kandidatas pripažintas tinkamu, atmestas ar įrašytas į atitinkamą vietą laimėtojų eilėje.

2. **Ekonomikos ir inovacijų ministerijai siūlytina** patikslinti Kandidatų atrankos aprašą arba parengti pavyzdines savivaldybėms taikytinas metodines rekomendacijas, nustatant minimalius kandidatų vertinimo, reitingavimo, pokalbių vykdymo, sprendimų motyvavimo ir atrankos dokumentavimo standartus. Tokie pakeitimai padėtų sumažinti skirtingos savivaldybių praktikos, formalaus kandidatų vertinimo, subjektyvių sprendimų ir atskirų kandidatų protegavimo riziką.

[45] 34. Atrankos agentūra atmeta kandidatūrą, jeigu kandidatas neatitinka skelbime nurodytų reikalavimų arba per Aprašo 33 punkte nurodytą terminą nepateikė ar nepatikslino atrankos agentūros prašomų pateikti ar patikslinti duomenų, būtinų kandidato atitikčiai bendriesiems, specialiesiems ir nepriklausomumo reikalavimams patikrinti.

3.4 SVĮ kolegialių valdymo organų narių ir SVĮ vadovų politiniai ryšiai su savivaldybių politine vadovybe gali neigiamai veikti SVĮ valdyseną bei kelia valdysenos politizavimo, nepriklausomumo formalizavimo ir piktnaudžiavimo rizikas (kritinė antikorupcinė pastaba).

Siekiant užtikrinti skaidrią SVĮ kolegialių valdymo organų veiklą bei tinkamą SVĮ kontrolę, valstybė turėtų siekti[46], kad SVĮ kolegialūs organai turėtų pakankamą autonomiją efektyviam savo funkcijų įgyvendinimui, o jų formavimas vyktų kaip įmanoma objektyviau atribojant procesus nuo galimos politinės įtakos. STT atkreipia dėmesį, kad galimos situacijos, kai ne asmens kompetencija, o narystė tam tikruose politiniuose dariniuose galimai tampa atrankos kriterijumi dalyvauti viešojo sektoriaus veikloje, sietinos su didėjančiomis korupcijos rizikomis bei galima žala viešajam interesui. Politinės organizacijos, pasitelkdamos savų atstovų įdarbinimą viešajame sektoriuje, gali įgyti didesnę galimybę nekontroliuojamai priimti ne tik politinius, bet ir administracinius sprendimus, naudingesnius ne viešajam interesui, o siaurai politinių interesų grupei.

Galiojantys teisės aktai nenumato ribojimų valdybų nariams būti politinių partijų nariais, todėl gali būti neužtikrintas valdybos narių neutralumas galimos politinės įtakos kontekste. Be to, nors ABĮ 33 straipsnio 6 dalyje yra numatyta, jog valdybos nario kadencijų skaičius neribojamas, o VSTVNDĮ 23[1] straipsnio 5 ir 7 dalyse yra numatyti kolegialių valdymo organų narių dalyvavimo kituose kolegialiuose valdymo organuose ribojimai, įvertinus STT atliktą analitinės antikorupcinės žvalgybos tyrimo (2018-2025 metų laikotarpio) medžiagą[47], teigtina, kad tam tikrais atvejais kyla rizikos dėl atskirų SVĮ kolegialių valdymo organų ir SVĮ vadovų politizavimo, nes asmenys į minėtas pozicijas gali būti skiriami atsižvelgiant į jų politinę priklausomybę ir tikėtiną lojalumą, o tai gali lemti, kad SVĮ kolegialių valdymo organų sprendimai gali būti priimami ne pagal įmonės veiklos efektyvumo, ekonominio pagrįstumo ar viešojo intereso kriterijus, o atsižvelgiant į politinius ar kitokius interesus. Rizikos, susijusios su SVĮ kolegialių valdymo organų narių politine priklausomybe, gali realizuotis ir pasireikšti per politiškai motyvuotų sprendimų priėmimą, piktnaudžiavimą paskiriant į atitinkamas pareigas, kolegialių valdymo organų nepriklausomumo ribojimą, piktnaudžiavimą savivaldybės valdomos įmonės ištekliais, viešųjų pirkimų procedūromis, kontrolės silpnėjimą[48].

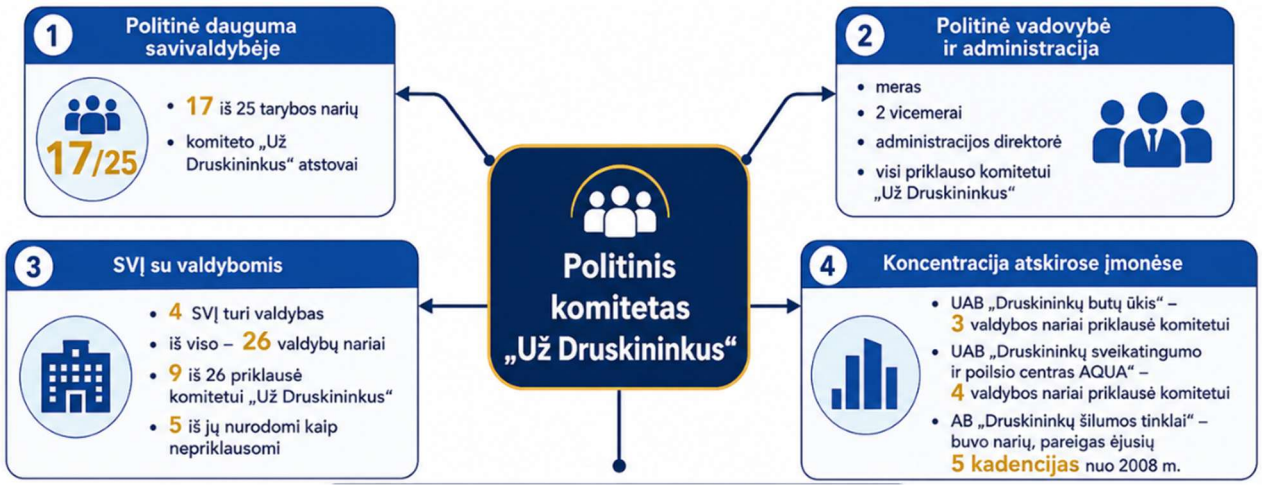
[46] https://governance.lt/kolegialus-organai/

[47] STT Analitinės antikorupcinės žvalgybos valdybos pažymos apie analitinės žvalgybos 2025-11-04 patikrinimo Nr. AAŽP-034-25 rezultatus Nr. L-01-8977 ir 2026-01-07 patikrinimo AAŽP-050-25 rezultatus Nr. L-01-119.

[48] KRA išvados projekto derinimo metu, VšĮ Valdymo koordinavimo centras išreiškė nuomone, jog tikslinga būtų numatyti, kad asmenys, turintys aktualių politinių ryšių su savivaldybės politine vadovybe, tarybos dauguma ar savivaldybėje dominuojančia politine partija, nebūtų laikomi nepriklausomais nariais. Taip pat, VšĮ Valdymo

Druskininkų savivaldybė

Druskininkų savivaldybėje politinio komiteto „Už Druskininkus“ atstovai turi daugumą taryboje (17 narių iš 25). Tarp priklausančių pirmiau nurodytam politiniam komitetui, savivaldybės administracijos darbuotojų yra ir savivaldybės meras, abu vicemerai bei administracijos direktorė. Šioje savivaldybėje veiklą vykdo 4 SVĮ turinčios kolegialius valdymo organus – valdybas. STT duomenimis, iš šių SVĮ 26 valdybų narių 9 priklausė politiniam komitetui „Už Druskininkus“ – 5 iš jų yra nurodomi, kaip nepriklausomi nariai. UAB „Druskininkų butų ūkis“ valdyboje atitinkamu laikotarpiu buvo trys valdybos nariai, priklausantys politiniam komitetui „Už Druskininkus“, tuo tarpu UAB „Druskininkų sveikatingumo ir poilsio centras AQUA“ valdyboje – keturi nariai, priklausantys tam pačiam politiniam komitetui. Atkreiptinas dėmesys, kad kai kurie iš minėtų valdybų narių užima šias pozicijas 2-3 kadencijas, o AB „Druskininkų šilumos tinklai“ valdyboje buvo narių, einančių šias pareigas 5 kadencijas nuo 2008 m. (narys priklauso minėtam politiniam komitetui „Už Druskininkus“). Taip pat paminėtina, kad kai kurių AB „Druskininkų šilumos tinklai“ valdybų narių sutuoktiniai, taip pat priklauso politiniam komitetui „Už Druskininkus“. Atkreiptinas dėmesys, kad iš minėtų 26 SVĮ valdybų narių – 12 viešai nurodomi kaip nepriklausomi nariai, tačiau 9 iš jų tuo pačiu metu dirba ir kitose Druskininkų savivaldybės įmonėse ar įstaigose, o vienos iš Druskininkų savivaldybės SVĮ – UAB „Druskininkų vandenys“ vadovas M. J., taip pat yra politinio komiteto „Už Druskininkus“ narys.

koordinavimo centras pažymėjo, jog būtų tikslinga inicijuoti Kandidatų atrankos aprašo pakeitimus papildant minėto teisės akto 12.3. papunktį, įtvirtinant kitokią komisijos sudėtį – vieną vietą komisijoje užtikrinant VšĮ Valdymo koordinavimo centro atstovui.

Kauno miesto savivaldybė

Kauno miesto savivaldybėje politinio komiteto „Vieningas Kaunas“ atstovai turi daugumą taryboje (26 narių iš 41)[49]. Šiam politiniam komitetui savivaldybėje, taip pat priklauso mero ir vicemerų pozicijos. Šioje savivaldybėje veikia 5 SVĮ turinčios kolegialius valdymo organus. STT duomenimis, iš šių, analizuojamu laikotarpiu visų pareigas ėjusių, SVĮ 27 valdybų narių 10 priklauso politiniam komitetui „Vieningas Kaunas“, devyni iš dešimties minėtų narių yra įvardijami kaip nepriklausomi SVĮ valdybų nariai. Be to, tie patys asmenys, tam tikru laikotarpiu, ėjo valdybos nario pareigas ne vienoje SVĮ: G. G. – UAB „Kauno švara“, UAB „Kauno vandenys“, UAB „Stoties turgus“ valdybų narys; M. Š. – UAB „Kauno švara“, UAB „Kauno autobusai“, UAB „Kauno vandenys“ valdybų narys ir AB "Kauno energija" stebėtojų tarybos narys; S. L. – UAB „Kauno vandenys“, UAB „Kauno švara“, VšĮ Kauno regiono atliekų tvarkymo centras valdybų narys ir AB "Kauno energija" stebėtojų tarybos narys; K. P. – UAB „Kauno vandenys“, UAB „Stoties turgus“ valdybų narys ir AB "Kauno energija" stebėtojų tarybos narys; A. R. – UAB „Kauno švara“, UAB „Kauno autobusai“, UAB „Kauno vandenys“, UAB „Stoties turgus“ valdybų narė.

Pažymėtina, kad STT analitinės antikorupcinės žvalgybos tyrimo duomenimis[50] didelę dalį Kauno miesto SVĮ valdybų sudarė nariai, susiję su savivaldybės vadovybe partiniais ryšiais (toliau – politizuoti): **AB „Kauno energija“** 2019-2023 m. kadencijos valdybą sudarė 5 nariai, iš jų 1 politizuotas; **2023 m. kadenciją sudarė 3 nariai, iš jų 2 politizuoti**. **UAB „Kauno autobusai“ 2019-2023 m. kadencija – 6 nariai, iš jų 5 politizuoti**; **2023 m. kadencija – 3 nariai, iš jų 2 politizuoti. UAB „Kauno švara“ 2019-2023 m. kadencija – 5 nariai, iš kurių 3 politizuoti**; 2023 m. kadencija – 3 nariai, iš jų 1 politizuotas. **UAB „Kauno vandenys“ 2019-2023 m. kadencijoje – 6 nariai, iš kurių 4 politizuoti**; 2023 m. kadencija – 3 nariai, iš jų 1 politizuotas. UAB „Stoties turgus“ 2019-2023 m. kadencijoje – 5 nariai, iš jų 2 politizuoti; 2023-2024 m. kadencija – 5 nariai, iš jų 1 politizuotas; 2024 m. kadencija: 5 nariai, 1 partinis. Taigi iš visų SVĮ veikusių valdybų 11-oje kadencijų 5-iose daugumą turėjo politizuoti asmenys. Pirmiau įvardinti atvejai, STT nuomone, laikytini ydingais antikorupciniu požiūriu, nes įgalina sukoncentruoti konkrečios SVĮ valdyseną vienai politinei jėgai, o tai gali neigiamai įtakoti SVĮ kolegialaus valdymo organo priimamų sprendimų objektyvumą.

[49] Savivaldybės tarybos nariais yra ir mero V. M. sutuoktinė bei du sūnūs.
[50] Nurodomi visi analizuojamu laikotarpiu pareigas SVĮ valdybose ėję asmenys.

Paminėtina ir tai, jog **8 iš 27 Kauno miesto SVĮ valdybos narių** bei kai kurie iš jų sutuoktiniai, **anksčiau dirbo arba ir toliau dirba įmonėse, kurios priklauso Kauno miesto mero V. M. ir (ar) jo šeimos nariams**, o kai kurie iš jų minėtose įmonėse užima vadovaujančias pareigas[51]

Šalčininkų rajono savivaldybė

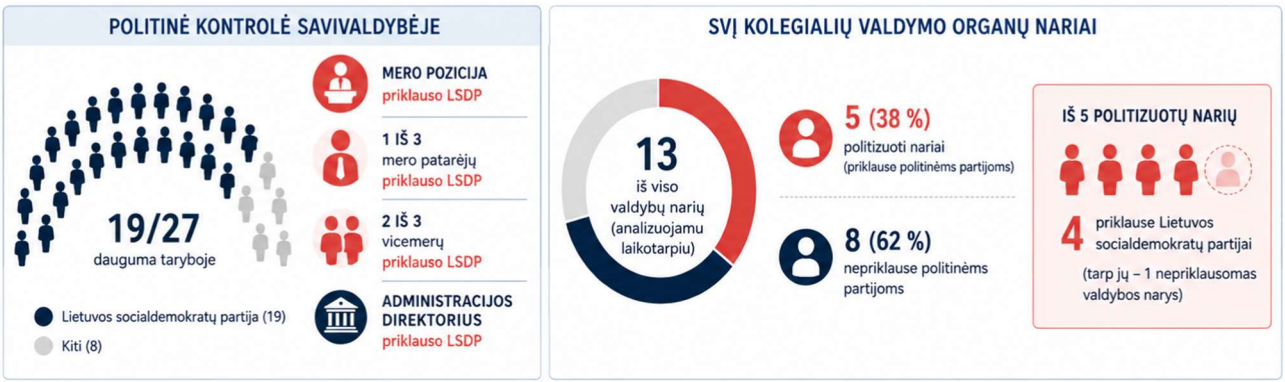
Šalčininkų rajono savivaldybėje politinės partijos „Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga“ turi daugumą savivaldybės taryboje (21 narys iš 25) ir savivaldybės politinėje vadovybėje – mero ir vicemerų pozicijas. Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos direktorius taip pat priklauso minėtai politinei partijai. Šioje savivaldybėje veikia 4 SVĮ, kuriose buvo sudaryti kolegialūs valdymo organai – valdybos (nuo 2023 m. gruodžio mėn. valdybos **nebėra** sudaromos). Pastebėtina, kad iki tol, iš 16 savivaldybės įmonių valdybų narių[52], „Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga“ priklausė 7 asmenys (kiti nariai partijoms (komitetams) nepriklausė), o tik 2 valdybos nariai veikė kaip nepriklausomi. Atkreiptinas dėmesys, kad UAB „Eišiškių komunalinis ūkis“ valdyboje buvo deleguoti net trys iš keturių narių priklausantys partijai „Lietuvos lenkų rinkimų akcija – Krikščioniškų šeimų sąjunga“, įvardijami, be kita ko, kaip

[51] E. Š., A. R., M. Š., J. M., G.G., P. G., I. G., N. M. – duomenys nuasmeninti.
[52] STT turimi duomenys 2025-10-30.

nepriklausomi nariai, o UAB „Šalčininkų autobusų parkas“ valdyboje pozicijas užėmė du šios partijos nariai iš keturių valdyboje esančių. Paminėtina ir tai, kad UAB „Šalčininkų autobusų parkas“ nepriklausomo valdybos nario artimas giminaitis dirba Šalčininkų rajono savivaldybėje mero patarėju.

Alytaus miesto savivaldybė

Taip pat analitinės antikorupcinės žvalgybos duomenimis, Alytaus miesto savivaldybėje politinės partijos „Lietuvos socialdemokratų partija“ atstovai turėjo daugumą savivaldybės taryboje (19 narių iš 27), o šiai partijai priklausė mero pozicija, 1 iš 3 mero patarėjų, 2 iš 3 vicemerų, administracijos direktorius. KRA atlikimo metu nustatyta, kad iš visų, analizuojamu laikotarpiu SVĮ kolegialių valdymo organų narių pareigas užėmusių 13 asmenų, 5 buvo politizuoti (t. y. priklausė politinėms partijoms), o 4 iš jų priklausė „Lietuvos socialdemokratų partijai“ – tarp jų ir nepriklausomas kolegialaus valdymo organo narys. Pastebėtina ir tai, kad kai kurie valdybų nariai konkrečioje SVĮ eina valdybos nario pareigas 4 kadencijas iš eilės. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad 4 iš 13 Alytaus miesto SVĮ valdybos narių sutuoktiniai dirbo (dirba) Alytaus miesto savivaldybės administracijoje arba jai pavaldžiose įmonėse ar įstaigose.

Elektrėnų savivaldybė

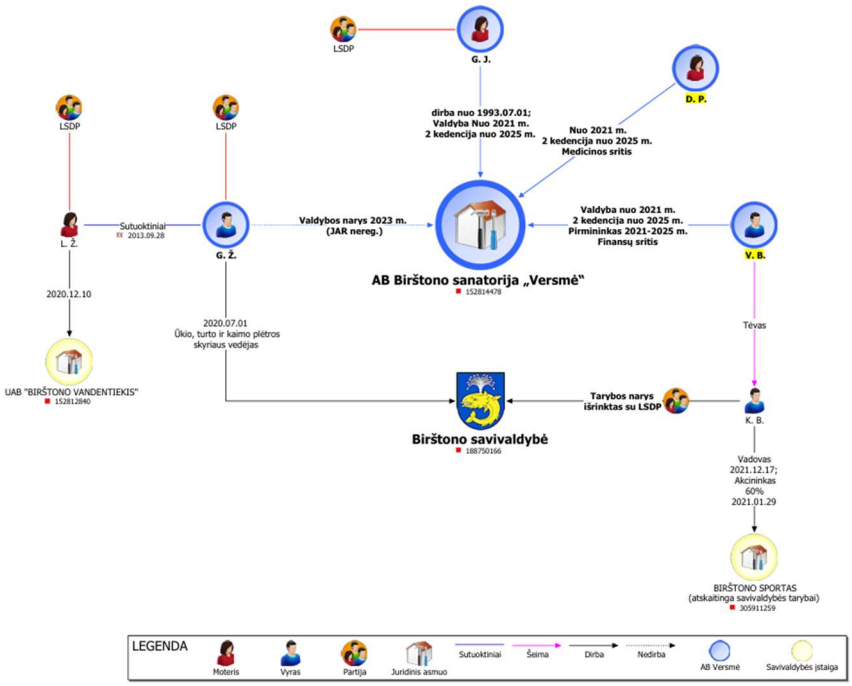
Elektrėnų savivaldybėje politinės partijos „Liberalų sąjūdis“ nariai sudarė apie ketvirtadalį tarybos (7 nariai iš 25). Šiai partijai priklausė ir savivaldybės vadovybės atstovai (meras, vienas iš mero patarėjų bei administracijos direktorė). Analizės atlikimo metu nustatyta, kad iš visų, analizuojamu laikotarpiu SVĮ savivaldybės įmonės UAB „Elektrėnų komunalinis ūkis“ stebėtojų tarybos ir valdybos narių pareigas užėmusių 17 asmenų, 8 priklausė politinėms partijoms, o 4 iš jų „Liberalų sąjūdžiui“. Pastebėtina, kad minėtai politinei partijai priklausė ir kai kurių pirmiau įvardintos SVĮ stebėtojų tarybos ir valdybos narių sutuoktiniai, o kai kurie šių kolegialių valdymo organų narių sutuoktiniai dirba Elektrėnų savivaldybės administracijoje arba Elektrėnų savivaldybei

pavaldžiose įstaigose. Taip pat atkreiptinas dėmesys, jog analizės atlikimo metu nustatyta, kad minėtos politinės partijos „Liberalų sąjūdis“ narė yra ir UAB „Amber Team“ įmonės, dalyvavusios kandidatų į nepriklausomus SVĮ kolegialių valdymo organų narius atrankos procedūrose, akcininkė, valdanti 50% UAB „Amber Team“ akcijų.

Taip pat paminėtini ir kiti nustatyti, konkrečiose savivaldybėse veikiančių SVĮ kolegialių valdymo organų narių politinės priklausomybės, ryšiai:

Birštono savivaldybėje „Lietuvos socialdemokratų partija“ atstovai turėjo daugumą taryboje (9 nariai iš 15). Šiai partijai priklausė (su ja ryšių turėjo) ir savivaldybės – merė, abu vicemerai[53], administracijos direktorė. Pastebėtina, kad visi šie politikai yra dalyvavę SVĮ AB „Versmė“ stebėtojų tarybos[54] arba valdybos veikloje. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad analizuojamu laikotarpiu, iš 4 AB „Versmė“ pareigas ėjusių valdybos narių, 2 priklauso „Lietuvos socialdemokratų partijai“.

Detalūs valdybose veikiančių asmenų ryšiai su savivaldybe pateikti žemiau esančioje schemoje.

Plungės rajono savivaldybėje apie pusę šios savivaldybės tarybos narių (12 narių iš 25) sudarė „Liberalų sąjūdžio“ partijos nariai. Minėtai partijai priklausė ir 4 savivaldybės vadovybės atstovai

[53] Vicemeras Vytas Kederys KRA atlikimo metu (2025-10-30) jau nebuvo LSDP nariu.
[54] Nuo 2020-03-09 AB „Versmė“ stebėtojų taryba nesudaroma.

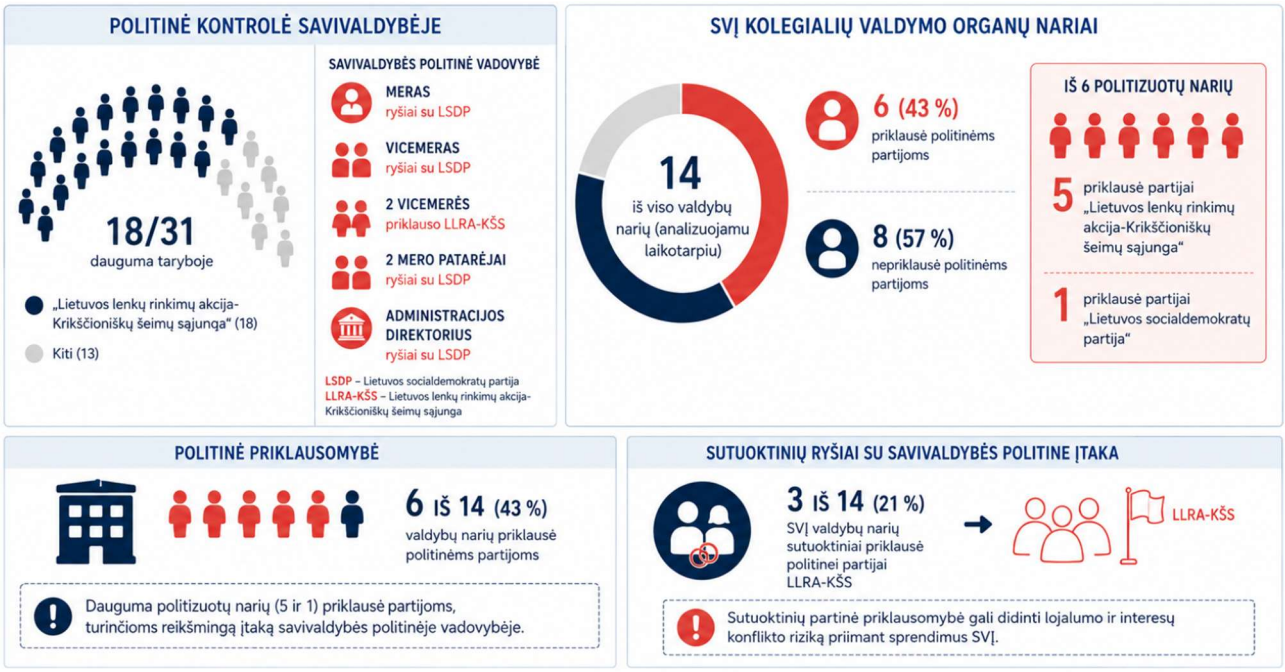
(meras, vicemeras, administracijos direktorius ir jo pavaduotoja). Paminėtina, kad iš 3 SVĮ UAB „Plungės šilumos tinklai“ valdybos narių, partiniu ryšių su „Liberalų sąjūdžiu“ buvo susijęs 1 narys.

Trakų rajono savivaldybės taryboje daugiausia mandatų turėjo politinė partija „Liberalų sąjūdis“ (10 narių iš 25). „Liberalų sąjūdžiui“ priklausė arba su juo ryšių turėjo 4 iš 6 savivaldybės politinės vadovybės komandos narių (meras, vicemerė[55], viena patarėja ir administracijos direktorė). KRA atlikimo metu nustatyta, kad iš visų, analizuojamu laikotarpiu Trakų rajono SVĮ kolegialių valdymo organų narių pareigas užėmusių 11 asmenų, politinei partijai („Liberalų sąjūdžiui“) priklausė 2 asmenys, be kita ko, einantys pareigas tos pačios SVĮ valdyboje.

Rokiškio rajono savivaldybėje daugumą šios savivaldybės taryboje sudarė „Lietuvos socialdemokratų partijos“ atstovai (13 narių iš 25). Nustatyta, kad iš visų, analizuojamu laikotarpiu minėtos savivaldybės SVĮ kolegialių valdymo organų narių pareigas užėmusių 15 asmenų, KRA atlikimo metu, politinėms partijoms priklausė 2 asmenys iš kurių vienas – „Lietuvos socialdemokratų partijai“.

Vilniaus rajono savivaldybėje daugumą taryboje sudarė „Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga“ nariai (18 narių iš 31). Savivaldybės politinė vadovybė priklausė arba turėjo ryšių su „Lietuvos socialdemokratų partija“ (meras, vicemeras, 2 mero patarėjai ir administracijos direktorius) bei „Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga“ (2 vicemerės). Nustatyta, kad iš visų, analizuojamu laikotarpiu minėtos savivaldybės SVĮ kolegialių valdymo organų narių pareigas užėmusių 14 asmenų, KRA atlikimo metu, politinėms partijoms priklausė 6 asmenys iš kurių 5[56] priklausė politinei partijai „Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga“, 1 – „Lietuvos socialdemokratų partijai“. Paminėtina, jog politinei partijai „Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga“ priklausė ir 3-jų Vilniaus rajono SVĮ valdybų narių sutuoktiniai.

[55] Viešais duomenimis, 2023 m. savivaldos rinkimuose dalyvavo su Liberalų sąjūdžiu, nors KRA atlikimo metu (2025-10-30) ne narė.
[56] Vienas asmuo 2025-10-30 duomenimis jau nebuvo „Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga“ nariu.

Apibendrinus STT Analitinės antikorupcinės žvalgybos valdybos tyrimo[57] (2018-2025 metų laikotarpio) rezultatus, konstatuotina, kad konkrečiose savivaldybėse veikiančiose SVĮ daugeliu atvejų buvo (yra) skiriami politine (partine) priklausomybe su tam tikra politine partija, susivienijimu ar visuomeniniu komitetu susiję šių SVĮ kolegialių valdymo organų nariai[58]:

Alytaus miesto savivaldybėje iš 13 SVĮ valdybų narių – 5 buvo politizuoti iš kurių 2 paskirti kaip nepriklausomi nariai;

Birštono savivaldybėje iš 4 SVĮ valdybų narių – 2 politizuoti;

Druskininkų savivaldybėje iš 26 SVĮ narių – 9 politizuoti iš kurių 5 paskirti kaip nepriklausomi nariai;

Elektrėnų savivaldybėje iš 17 SVĮ narių – 8 politizuoti;

Kauno miesto savivaldybėje iš 27 SVĮ narių – 10 politizuoti, iš kurių 9 paskirti kaip nepriklausomi nariai;

Kretingos rajono savivaldybėje iš 13 SVĮ narių – 1 politizuotas;

Klaipėdos miesto savivaldybėje iš 16 SVĮ narių – 1 politizuotas;

Plungės rajono savivaldybėje iš 3 SVĮ narių – 1 politizuotas;

Šalčininkų rajono savivaldybėje iš 16 SVĮ narių – 7 politizuoti, iš kurių 2 paskirti kaip nepriklausomi nariai;

Kazlų Rūdos savivaldybėje iš 3 SVĮ narių – 1 politizuotas, paskirtas kaip nepriklausomas narys;

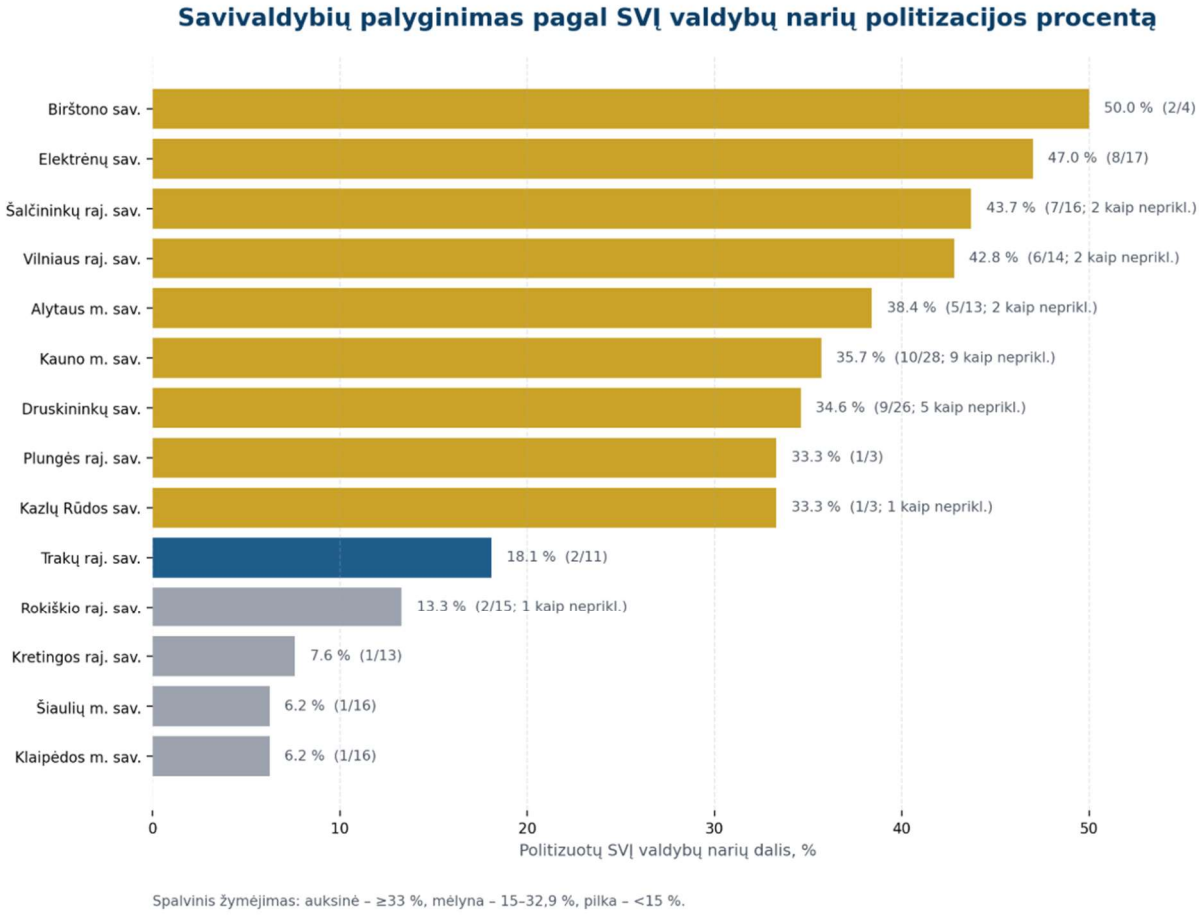
[57] AAŽP-050-25 patikrinimo 2026-01-07 Nr. L-01-119.
[58] Iš visų analizuojamu laikotarpiu pareigas ėjusių SVĮ kolegialių valdymo organų narių.

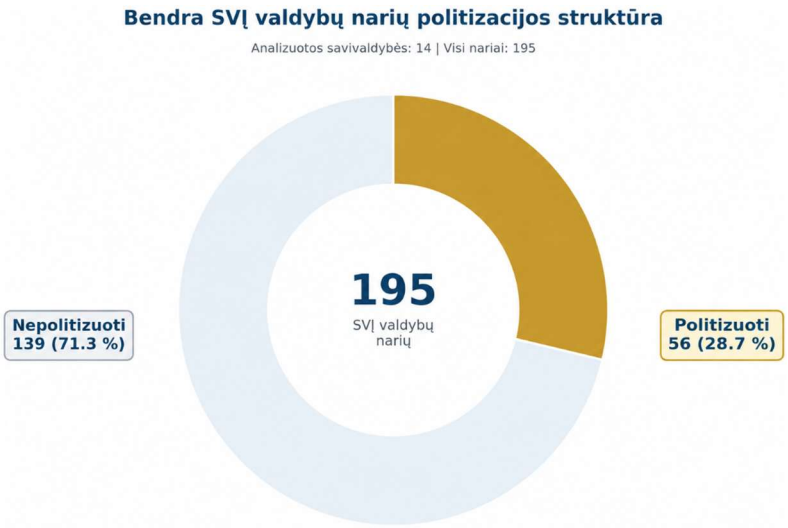
Šiaulių miesto savivaldybėje iš 16 SVĮ narių – 1 politizuotas;

Trakų rajono savivaldybėje iš 11 SVĮ narių – 2 politizuoti;

Rokiškio rajono savivaldybėje iš 15 SVĮ narių – 2 politizuoti, iš kurių 1 paskirtas kaip nepriklausomas narys;

Vilniaus rajono savivaldybėje iš 14 SVĮ narių – 6 politizuoti, iš kurių 2 paskirti kaip nepriklausomi nariai.

Atkreiptinas dėmesys į geruosius pavyzdžius, kuomet SVĮ kolegialių valdymo organų sudarymo praktikoje tam tikrose savivaldybėse įgyvendinta minėtų organų depolitizacija[59]. Pavyzdžiui, Lazdijų rajono savivaldybėje iš 8 SVĮ narių nei vienas nepriklausė politinei organizacijai, taip pat ir Panevėžio miesto savivaldybėje iš 14 SVĮ narių nei vienas nepriklausė politinei organizacijai.

Dėl SVĮ vadovų politinių (partinių) ryšių su atitinkamos savivaldybės vadovybe

Įvertinus savivaldybių ir SVĮ politizaciją, nustatyta, kad 8 iš analizuotų 44 SVĮ vadovų susiję su konkrečios savivaldybės politine vadovybe politiniais partiniais ryšiais. Pavyzdžiui: Alytaus miesto meras ir du vicemerai, taip pat Alytaus miesto savivaldybės administracijos direktorius bei savivaldybės kontrolierius priklauso tai pačiai politinei partijai, kuriai, be kita ko, priklauso ir vienos iš SVĮ – UAB „Alytaus šilumos tinklai“ vadovas. Paminėtina, kad administracijos direktorius, užimdamas šias pareigas, ėjo ir SVĮ UAB „Alytaus šilumos tinklai“ valdybos pirmininko pareigas. Kaip viena labiausiai politizuotų savivaldybių išskirtina Šalčininkų rajono savivaldybė, kurios meras su vicemerais, taip pat savivaldybės administracijos direktorius priklausė tai pačiai politinei partijai, kuriai priklausė ir trijų SVĮ – UAB „Tvarkyba“, UAB „Šalčininkų autobusų parkas“, UAB „Eišiškių komunalinis ūkis“ vadovai. Paminėtina, jog Panevėžio miesto merė, kaip ir AB „Panevėžio energija“ vadovas, abu priklauso tam pačiam politiniam komitetui, o Rokiškio rajono savivaldybės vicemeras ir AB „Rokiškio komunalininkas“ vadovas, taip pat yra bendrapartiečiai.

[59] STT turimais duomenimis 2025-10-30.

Dėl galimybės užimti pozicijas keliose valdybose vienu metu

Atkreiptinas dėmesys, jog nepaisant VSTVNDĮ 23[1] straipsnyje įtvirtintų ribojimų **kandidatams į SVĮ** kolegialaus valdymo organą narius, kai valstybės tarnautojas iš viso negali būti daugiau kaip 2 kolegialių organų, sudarytų SVĮ narys, o nepriklausomas kandidatas neturi būti iš viso daugiau kaip 3 kolegialių organų, sudarytų SVĮ nariu, antikorupciniu požiūriu nevienareikšmiškai vertintinos situacijos, kuomet tie patys nariai yra ir toje pačioje savivaldybėje veikiančios **viešosios įstaigos valdybos nariais**. Galiojantis teisinis reguliavimas **nenumato ribojimo, kiek valdybos nario pareigų vienu metu gali eiti tiek nepriklausomas, tiek viešosios įstaigos dalininko ar savininko deleguotas, t. y. „priklausomas“ viešosios įstaigos valdybos narys**, todėl galimos situacijos, kuomet tas pats asmuo tuo pačiu metu eina pareigas keliose SVĮ ir viešųjų įstaigų valdybose, taip sudarant galimybes ne tik riboti kandidatų į valdybų narius konkurenciją, bet ir sudaryti sąlygas per keliose valdybose veikiančius narius stiprinti politinę įtaką.

KRA atlikimo metu, susipažinus su Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos duomenimis[60] ir su informacija pateikta kai kurių subjektų interneto tinklapiuose[61], taip pat nustatyta, kad savivaldybės viešąsias įstaigas steigia ne tik tokių viešųjų paslaugų kaip švietimo ar sveikatos priežiūros teikimui, bet kaip viešosios įstaigos yra kuriami turizmo informacijos centrai ar steigiami futbolo klubai[62], kurių dalininku tampa savivaldybė. Atsižvelgiant į tai, kad minėtos įstaigos taipogi gali vykdyti ir vykdo viešuosius pirkimus, gali disponuoti reikšmingomis piniginėmis lėšomis ar veikti tam tikrose savivaldybės veiklos srityse, kurios gali būti aktualios ir kitiems suinteresuotiems asmenims, neatmestinos situacijos, kad antikorupcinio vertinimo metu nustatytos rizikos gali paveikti kur kas platesnį savivaldybėse veikiančių ir (ar) viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų ratą nei vien tik SVĮ.

PASTABA:

Dalyje savivaldybių nustatyti SVĮ kolegialių valdymo organų narių ir SVĮ vadovų ryšiai su savivaldybių politine vadovybe sudaro prielaidas SVĮ valdysenos politizavimo, sprendimų objektyvumo mažėjimo, interesų konfliktų, nepriklausomumo formalizavimo, kontrolės silpnėjimo rizikoms. Riziką didina tai, kad politinėms partijoms ar politiniams komitetams priklausantys asmenys kai kuriose savivaldybėse sudaro reikšmingą SVĮ valdybų narių dalį, dalis jų nurodomi kaip nepriklausomi nariai, tie patys asmenys dalyvauja kelių SVĮ ir (ar) VšĮ valdybose ar pareigas eina

[60] https://www.registrucentras.lt/atviri-duomenys-ir-statistika/jadis-pirminiai-duomenys-raw-data žiūrėta, 2026-02-04.
[61] https://alytus.lt/lt/savivaldybes-administracija/pavaldzios-istaigos; https://vrsa.lt/savivaldybes-imones-ir-istaigos/vsi-fk-transinvest/1244.
[62] https://fktransinvest.lt/; https://www.alytusinfo.lt/. Žiūrėta 2026-02-04.

kelias kadencijas iš eilės, o kai kurių valdybos narių ar SVĮ vadovų artimieji yra susiję su savivaldybės administracija, savivaldybės įstaigomis ar politinės vadovybės įtakos lauku. Tokios aplinkybės gali lemti, kad SVĮ sprendimai bus priimami ne pagal įmonės veiklos efektyvumo, ekonominio pagrįstumo ir viešojo intereso kriterijus, bet atsižvelgiant į politinius, grupinius ar asmeninio lojalumo interesus.

Merui ar kitam sprendimą priimančiam subjektui suteikta plati diskrecija formuojant atrankos komisijas, komisijos gali būti sudaromos ydingai, taip pat nepakankamai aiškūs kandidatų vertinimo, reitingavimo ir sprendimų motyvavimo mechanizmai sudaro prielaidas į SVĮ kolegialius valdymo organus deleguoti politiniais, partiniais, šeiminiais ar kitais lojalumo ryšiais su savivaldybės politine vadovybe susijusius asmenis. 3.1 – 3.4 skirsniuose aprašyta rizikos veiksnių grandinė gali lemti SVĮ valdybų politizavimo, nepriklausomumo formalizavimo, sprendimų objektyvumo mažėjimo ir piktnaudžiavimo SVĮ valdysena rizikas.

PASIŪLYMAI:

1. **Ekonomikos ir inovacijų ministerijai siūlytina** inicijuoti Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 631 „Dėl kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo patvirtinimo“ pakeitimus, kurie leistų identifikuoti kandidatų į kolegialius valdymo organus ir šių organų narių politinius ryšius.
2. **Ekonomikos ir inovacijų ministerijai siūlytina** pakeisti Kandidatų atrankos aprašo 12.3. papunktį numatant VšĮ Valdymo koordinavimo centro atstovo dalyvavimą kandidatų į kolegialius valdymo organus atrankos komisijoje.
3. **VšĮ Valdymo koordinavimo centrui siūlytina** svarstyti galimybę pakoreguoti VšĮ Valdymo koordinavimo centro parengtas Kolegialių organų atrankos vykdymo gaires, numatant atitinkamas rekomendacijas, reikalingas kandidatų į kolegialių valdymo organų narius politiniams ryšiams deklaruoti bei rekomendacijas, skirtas stiprinti kandidatų atitinkamos profesinės srities įdirbio bei profesionalumo vertinimą.

4. MOTYVUOTOS IŠVADOS (PASTABOS) IR PASIŪLYMAI

MOTYVUOTOS IŠVADOS (PASTABOS)	REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI
Dėl kritinių antikorupcinių pastabų	
1.1. Kai kuriose savivaldybėse kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus atrankos komisijose dalyvauja tarpusavyje tiesioginio pavaldumo santykiais susiję asmenys, tie patys savivaldybės deleguoti asmenys vykdo kelių ar visų konkrečios savivaldybės SVĮ kolegialių valdymo organų narių atrankas, o atskirais atvejais atrankos procedūrose dalyvavęs asmuo vėliau paskiriamas į tų pačių SVĮ valdybas. Tokia praktika gali riboti komisijos narių savarankiškumą, mažinti kandidatų vertinimo nešališkumą, sudaryti prielaidas pavaldumo, subordinacijos, lojalumo ar interesų konflikto ryšiais grindžiamiems sprendimams, taip pat koncentruoti reikšmingą įtaką SVĮ valdymo organų formavimui siaurame savivaldybės deleguotų asmenų rate, dėl ko didėja neskaidrių, šališkų ar neobjektyvių sprendimų, valdybų nepriklausomumo mažėjimo ir formalios SVĮ priežiūros rizika (motyvai išdėstyti 3.2 skirsnyje).	1.1.1. **Klaipėdos miesto savivaldybei** siūlytina teisinėmis (organizacinėmis) priemonėmis užtikrinti, kad į SVĮ kolegialių valdymo organų kandidatų atrankos komisijas nebūtų paskiriami asmenys, susiję tarpusavyje tiesioginio pavaldumo santykiais. 1.1.2. **Kretingos rajono savivaldybei** siūlytina teisinėmis (organizacinėmis) priemonėmis užtikrinti, kad į SVĮ kolegialių valdymo organų kandidatų atrankos komisijas nebūtų paskiriami asmenys, susiję tarpusavyje tiesioginio pavaldumo santykiais bei tobulinti savivaldybės teisinį reglamentavimą, šalinant savivaldybės vidaus teisės aktų prieštaravimus, taip pat siūlytina, kad vykdant kandidatų atrankos į SVĮ kolegialius valdymo organus procedūras būtų vykdoma minėtose procedūrose dalyvaujančių asmenų (komisijų) narių rotacija. 1.1.3. **Lazdijų rajono savivaldybei** siūlytina teisinėmis (organizacinėmis) priemonėmis užtikrinti, kad į SVĮ kolegialių valdymo organų kandidatų atrankos komisijas nebūtų paskiriami asmenys, susiję tarpusavyje tiesioginio pavaldumo santykiais. 1.1.4. **Trakų rajono savivaldybei** siūlytina vykdant kandidatų atrankos į SVĮ kolegialius valdymo organus procedūras vykdyti minėtose procedūrose dalyvaujančių asmenų (komisijų)

	narių rotaciją, siekiant išvengti situacijų, kuomet kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus atrankos procedūrose dalyvaujantis asmuo vėliau pats tampa SVĮ kolegialaus valdymo organo nariu.
1.2. Kai kuriose savivaldybėse kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus vertinimo ir reitingavimo procedūros nėra pakankamai aiškiai reglamentuotos: nenustatyti konkretūs vertinimo kriterijai, balų skyrimo pagrindai, konkursinės eilės sudarymo principai, pokalbių vykdymo sąlygos ir sprendimų motyvavimo reikalavimai. Dėl to kandidatų vertinimas gali būti atliekamas formaliai arba selektyviai, nesudarant galimybės patikrinti, kodėl konkretus kandidatas pripažintas tinkamu, atmestas ar įrašytas į atitinkamą vietą laimėtojų eilėje. Tokia situacija sudaro prielaidas subjektyviems sprendimams, kandidatų protegavimui, iš anksto nulemtiems atrankos rezultatams ir nepakankamai pagrįstam asmenų delegavimui į SVĮ valdybas. (motyvai išdėstyti 3.3. skirsnyje).	1.2.1. **Alytaus, Klaipėdos** ir **Šiaulių miestų savivaldybėms, Druskininkų** ir **Lazdijų savivaldybėms**, taip pat **Plungės rajono savivaldybei** patikslinti vidaus teisės aktus, reglamentuojančius kandidatų į SVĮ kolegialius valdymo organus atranką, nustatant aiškius kandidatų vertinimo kriterijus, balų skyrimo pagrindus, reitingavimo principus, laimėtojų eilės sudarymo tvarką, pokalbių su kandidatais vykdymo sąlygas ir sprendimų motyvavimo reikalavimus. Taip pat siūlytina patvirtinti kandidatų kompetencijų vertinimo matricas, standartizuotas vertinimo formas ir protokolų pildymo reikalavimus, kad iš atrankos dokumentų būtų galima nustatyti, kodėl konkretus kandidatas pripažintas tinkamu, atmestas ar įrašytas į atitinkamą vietą laimėtojų eilėje. 1.2.2. **Ekonomikos ir inovacijų ministerijai siūlytina** patikslinti Kandidatų atrankos aprašą arba parengti pavyzdines savivaldybėms taikytinas metodines rekomendacijas, nustatant minimalius kandidatų vertinimo, reitingavimo, pokalbių vykdymo, sprendimų motyvavimo ir atrankos dokumentavimo standartus. Tokie pakeitimai padėtų sumažinti skirtingos savivaldybių praktikos, formalaus kandidatų vertinimo,

	subjektyvių sprendimų ir atskirų kandidatų protegavimo riziką.
1.3. Dalyje savivaldybių nustatyti SVĮ kolegialių valdymo organų narių ir SVĮ vadovų ryšiai su savivaldybių politine vadovybe sudaro prielaidas SVĮ valdysenos politizavimo, sprendimų objektyvumo mažėjimo, interesų konfliktų, nepriklausomumo formalizavimo, kontrolės silpnėjimo rizikoms. Riziką didina tai, kad politinėms partijoms ar politiniams komitetams priklausantys asmenys kai kuriose savivaldybėse sudaro reikšmingą SVĮ valdybų narių dalį, dalis jų nurodomi kaip nepriklausomi nariai, tie patys asmenys dalyvauja kelių SVĮ ir (ar) VšĮ valdybose ar pareigas eina kelias kadencijas iš eilės, o kai kurių valdybos narių ar SVĮ vadovų artimieji yra susiję su savivaldybės administracija, savivaldybės įstaigomis ar politinės vadovybės įtakos lauku. Tokios aplinkybės gali lemti, kad SVĮ sprendimai bus priimami ne pagal įmonės veiklos efektyvumo, ekonominio pagrįstumo ir viešojo intereso kriterijus, bet atsižvelgiant į politinius, grupinius ar asmeninio lojalumo interesus. Merui ar kitam sprendimą priimančiam subjektui suteikta plati diskrecija formuojant atrankos komisijas, komisijos gali būti sudaromos ydingai, taip pat nepakankamai aiškūs kandidatų vertinimo, reitingavimo ir sprendimų motyvavimo	1.3.1. **Ekonomikos ir inovacijų ministerijai siūlytina** inicijuoti Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 631 „Dėl kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo patvirtinimo“ pakeitimus, kurie leistų identifikuoti kandidatų į kolegialius valdymo organus ir šių organų narių politinius ryšius. 1.3.2. **Ekonomikos ir inovacijų ministerijai siūlytina** pakeisti Kandidatų atrankos aprašo 12.3. papunktį numatant VšĮ Valdymo koordinavimo centro atstovo dalyvavimą kandidatų į kolegialius valdymo organus atrankos komisijoje. 1.3.3. **VšĮ Valdymo koordinavimo centrui siūlytina** svarstyti galimybę pakoreguoti VšĮ Valdymo koordinavimo centro parengtas Kolegialių organų atrankos vykdymo gaires, numatant atitinkamas rekomendacijas, reikalingas kandidatų į kolegialių valdymo organų narius politiniams ryšiams deklaruoti bei rekomendacijas, skirtas stiprinti kandidatų

mechanizmai sudaro prielaidas į SVĮ kolegialius valdymo organus deleguoti politiniais, partiniais, šeiminiais ar kitais lojalumo ryšiais su savivaldybės politine vadovybe susijusius asmenis. 3.1 – 3.4 skirsniuose aprašyta rizikos veiksnių grandinė gali lemti SVĮ valdybų politizavimo, nepriklausomumo formalizavimo, sprendimų objektyvumo mažėjimo ir piktnaudžiavimo SVĮ valdysena rizikas (motyvai išdėstyti 3.4. skirsnyje).	atitinkamos profesinės srities įdirbio bei profesionalumo vertinimą.
<u>Dėl kitų antikorupcinių pastabų</u>	
2.1. Savivaldybių vidaus teisinis reglamentavimas tam tikrais atvejais suteikia merui itin plačią diskreciją formuojant „priklausomų“ SVĮ valdybos narių atrankos procesą – sprendžiant dėl komisijos sudarymo, jos sudėties, pirmininko paskyrimo ar paties kandidato parinkimo. Riziką didina tai, kad komisijos nariams nėra nustatyti kvalifikaciniai, kompetencijų ar funkcinio ryšio su vertinama sritimi reikalavimai, todėl nėra užtikrinama, kad komisijos nariai turėtų pakankamų žinių apie konkrečios SVĮ veiklą, savivaldybės, kaip akcininkės, lūkesčius ir kolegialių organų paskirtį. Dėl šių aplinkybių didėja subjektyvių, nepakankamai pagrįstų ar politiniais (asmeniniais) interesais grindžiamų sprendimų rizika, todėl toks reglamentavimas antikorupciniu požiūriu laikytinas tobulintinu (motyvai išdėstyti 3.1. skirsnyje).	2.1.1. **Alytaus** ir **Kauno miestų savivaldybėms**, **Druskininkų savivaldybei bei Lazdijų rajono savivaldybei**, siekiant SVĮ kolegialių valdymo organų atrankos procedūrų objektyvumo ir atrankos komisijų nepriklausomumo, tikslinga tobulinti vidaus teisinį reguliavimą, numatant, jog komisijos pirmininką ir (ar) jį pavaduojantį asmenį iš savo narių pirmojo posėdžio metu renka pati komisija. 2.1.2. **Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai** inicijuoti Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 631 „Dėl kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar

	valdymo organą atrankos aprašo patvirtinimo“ pakeitimus, numatant pareigą valstybės tarnautojų („priklausomų“ kandidatų) atrankos komisiją sudaryti be išimties visais atvejais bei kiek objektyviai įmanoma didinti deleguojamų atrankos komisijos narių skaičių ir kitas priemones (pavyzdžiui, nustatant minimalius reikalavimus komisijų sudarymui, komisijos narių kompetencijai, nešališkumui, pavaldumo ryšių valdymui, kandidatų vertinimui, sprendimų motyvavimui ir kt.).

Direktoriaus pavaduotojas Elanas Jablonskas

Tomas Motieka, tel. +370 635 36 340, el. p. tomas.motieka@stt.lt
Rengėjo Tomo Motiekos, tiesioginis vadovas Domantas Lukauskas, tel. +370 656 60933, el. p. domantas.lukauskas@stt.lt

Išvados dėl korupcijos rizikos analizės
1 priedas

ANALIZUOTŲ TEISĖS AKTŲ IR DOKUMENTŲ SĄRAŠAS

I. ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI TEISĖS AKTAI:

1. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas
2. Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymas
3. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas
4. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas
5. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 631 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugsėjo 4 d. nutarimo Nr. 905 redakcija) „Dėl Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašas
7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 567 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. birželio 21 d. nutarimo Nr. 487 redakcija) „Dėl Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse ir savivaldybių valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse ir savivaldybių valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo tvarkos aprašas
8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. liepos 14 d. nutarimu Nr. 1052 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. kovo 27 d. nutarimo Nr. 284 redakcija) „Dėl Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašas

II. ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI IR VERTINTI TEISĖS AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA:

1. Valstybės tarnautojo, skiriamo Alytaus miesto savivaldybės bendrovės valdybos nariu, parinkimo procedūrų gairės, patvirtintos Alytaus miesto savivaldybės mero 2024 m. gegužės 2 d. potvarkiu Nr. MP1-89-(4.1) „Dėl valstybės tarnautojo, skiriamo Alytaus miesto savivaldybės bendrovės valdybos nariu, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“
2. Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairės, patvirtintos Lazdijų rajono savivaldybės mero 2023 m. rugsėjo 21 d. potvarkiu Nr. 7V-221 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“
3. Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų į Kauno miesto savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą parinkimo procedūrų gairės, patvirtintos Kauno miesto savivaldybės mero 2023 m. balandžio 20 d. potvarkiu Nr. M-84 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų į Kauno miesto savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“
4. Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, kurie skiriami į Druskininkų savivaldybės įmonės valdybos narius arba už kuriuos siūloma balsuoti renkant Druskininkų savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairės, patvirtintos Druskininkų savivaldybės mero 2023 m. spalio 3 d. potvarkiu Nr. M3-201 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, kurie skiriami į Druskininkų savivaldybės įmonės valdybos narius arba už kuriuos siūloma balsuoti renkant Druskininkų savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“
5. Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairės, patvirtintos Rokiškio rajono savivaldybės mero 2024 m. balandžio 30 d. potvarkiu Nr. MV-231 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“

6. Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų į savivaldybės valdomos įmonės kolegialų organą parinkimo procedūrų aprašas, patvirtintas Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2023-03-31 įsakymu Nr. AD1-440 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų į savivaldybės valdomos įmonės kolegialų organą parinkimo procedūrų aprašo patvirtinimo“
7. Kandidatų į Šiaulių miesto savivaldybės valdomų įmonių valdybas atrankos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės mero 2023 m. birželio 19 d. potvarkiu Nr. M-462 „Dėl kandidatų į Šiaulių miesto savivaldybės valdomų įmonių valdybas atrankos aprašo ir pavyzdinės Šiaulių miesto savivaldybės valdomų įmonių valdybos nario veiklos sutarties patvirtinimo“
8. Valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, kurie skiriami į Plungės rajono savivaldybės valdomų bendrovių valdybos narius, parinkimo procedūrų gairės, patvirtintos Plungės rajono savivaldybės mero 2024 m. gegužės 9 d. potvarkiu Nr. PE-197 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, kurie skiriami į Plungės rajono savivaldybės valdomų bendrovių valdybos narius, parinkimo procedūrų gairių patvirtinimo“
9. Lazdijų rajono savivaldybės mero 2023 m. spalio 30 d. potvarkis Nr. 7V-289 „Dėl valstybės tarnautojų ir kitų pasirenkamų asmenų, už kuriuos siūloma balsuoti renkant savivaldybės valdomos bendrovės kolegialų organą, atrankos komisijos sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo“
10. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2021 m. kovo 5 d. įsakymas Nr. AD2-347 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės valdomų įmonių kolegialių organų narių atrankos komisijos sudarymo“
11. Kretingos rajono savivaldybės mero 2023 m. lapkričio 8 d. potvarkis Nr. V3-487 „Dėl nepriklausomų kandidatų į Kretingos rajono savivaldybės įmonių kolegialaus valdymo organo ir savivaldybės kontroliuojamų bendrovių visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo narius atrankos komisijų sudarymo ir darbo reglamento patvirtinimo“
12. Trakų rajono savivaldybės mero 2024 m. birželio 4 d. potvarkis Nr. P1E-312 „Dėl kandidatų į UAB „Trakų vandenys“ ir UAB „Trakų paslaugos“ valdybų nepriklausomų narių pareigas atrankos komisijos sudarymo“
13. Subjektų interneto svetainėje skelbiama, kita tiesiogiai iš subjektų gauta ir kita viešai pasiekiama bei STT turima informacija.